Edward Bond

MOŘE

Hra o jednom dějství
pro sedm mužů a sedm žen
Přeložil František Fröhlich

Vážení přátelé,

toto dílo je devizově vázáno a jeho provozování podléhá předpisům o hospodaření devizami. Informujte se proto u divadelního odboru Dilia, zda a za jakých podmínek můžete devizovou hru inscenovat. Uvádíte-li devizovou hru bez povolení, dopouštíte se devizového přestupku.

DILIA
Vyšehradská 28
Praha 2 - Nové Město

371/65

O s o b y

Willy Carson
Evens
Hatch
Hollarcut
Farář
Carter
Thompson
Luisa Rafiová
Jessica Tilehousová
Róza
Mafanwy Priceová
Jilly
Rachel
Davisová
Občané

Doba: 1907

Místo: vesnice na východním pobřeží Anglie

První scéna

Mořský břeh. Před oponou. Téměř naprostá tma. Je slyšet, jak zuří bouře: hromobití, ryk větru, který ječí, burácí a vyje nad vodou. Obrovské vlny se řítí na břeh, rachotí, drtí a s řevem se vracejí do moře. Oblázky a písek se pomalu dřou o sebe, země se chvěje. Za scénou, jakoby z moře, slyšíme jak Willy křičí o pomoc.

Willy — Pomoc. Áaaa...

/Jeho křik utopí burácející voda/

Pomoc. Coline! Křič! Panebože, ať se ozve!

/Zvuk bouře sílí/

Pomoc.

/Jeho křik opět utopí burácející voda. Objeví se opilý muž - Evens - jenž zpívá/

Evens — Teda nevim proč... si zssspívám zrovna tuhle... A den je krátkej... a den je...

Willy — Pomoc. Pomoc.

Evens — Co?

Willy — Tady. Ve vodě. Člověk, tam - ve vodě.

/Hromobití/

Evens — Na to už je požžždě. To už ssssi veme mořřře. Poď ssse napít. Ssse napít. Tadydle, tudle, vem sssi tu flašššku...

Willy — Pomozte mi. Převrhla se s námi loď. Nemůžu ho najít.

Evens — Já sssi tu zssspívám... A den je krátkej... a co...

Willy — Ty svině! Coline! Coline!

Evens — Co? Já teda nevim, proč ssse... Poď sssi zazssspívat... Někdo je vvvve vvvvodě?

/Zvuk bouře ještě zesílí. Hromobití. Vítr ječí. Objeví se Hatch, muž ve středních letech, v ruce svítilnu/

Hatch — Co to tady pečete?

Evens — A Ježišššmarjá, šššťižní zboží! Poď, kamaráde, napij ssse. Tumášš, tady je flaššška...

Hatch — Bestie hnusná.

Evens — Tak já du. /Odchází/ To je ale noccc! Do prdele, to je ale noc.

Hatch — Já vím, co se tady děje.

Willy — Pomoc! Pomoc!

Hatch — Já vím, co jste zač. Myslel sis, že tě tady nikdo neuvidí.

Willy — Coline! Proboha, křič!

Evens — /odchází/ Zssspívám si tu sssvou... A den je krátkej... /Odchází se zpěvem/

Willy — Panebože!

/Willy vyjde z vody v horní části jeviště uprostřed. Je promáčený. Vlasy a šaty přilepené na tělo. Stojí na kraji vody, pláče a prosí. Hatch ho zachytí do paprsku svítilny. Je slyšet, jak Willy překřikuje zvuk bouře/

Willy — Pomozte nám.

Hatch — Zpátky! Ani krok ke mně!

Willy — Zbláznili jste se všichni? Kde to jsem?

Hatch — Věděl jsem, že se na nás chystáte. Budem proti vám bojovat, bestie hnusný!

/Willy se obrací a odchází nazpět do moře/

Willy — Coline! Coline!

/Nedaleko začnou střílet těžká děla/

Hatch — Dělostřelci! Vytáhli kanóny! Hurááá!

Willy — Cože?

Hatch — Ať žije dělostřelectvo! Armáda ví, že jste tady. Celá vlast se vám postaví. Rozdrtíme vás! /Hatch odchází s lucernou/

/Bouře sílí/

Willy — Coline! Neumírej. Takhle ne. Křič!

/Slyšíme, jak Willy běží ve vodě/

TMA

DRUHÁ SCÉNA

Obchod střižním zbožím. Pult. Na pultu různé zboží, dřevěná pokladna s penězi, v ní plátěný váček z banky; krejčovská panna, na ní nařasená látka; katalog, štůček látky. Regály se štůčky látek, hromady šatstva. Zásuvky pod regály obsahují různé zboží jako vzorky látek a krabice s rukavicemi. Dvě proutěná křesla pro pohodlí zákazníků. Uprostřed vzadu dveře do zadní části obchodu. Vpravo /viděno z hlediště/ dveře do ulice opatřené zámkem a zvonkem; kdykoliv se otevřou, ozve se cinkání. Vedle dveří výloha.

/Když se zvedne opona, je v obchodě stárnoucí paní Rafiová a její společnice, paní Tilehousová ve středních letech. Hatch, majitel obchodu, je obsluhuje/

Hatch — Teď přichází do módy dekorační serž, paní Rafiová. Nejnovější móda na zimní závěsy, prosím.

/Rafiová ho ignoruje a dále si prohlíží vzorek na pultu/

Rafiová — Neošoupe se to?

Hatch — To víte, milostivá, je to dlouhý vlas, ten nevydrží tolik co utrecht.

Rafiová — Ukažte mi tohleto v modrém.

Hatch — Je mi velice líto, v modrém to prosím nemáme. Mohl bych vám nabídnout starorůžovou nebo olivovou.

Rafiová — /Hatchovi, ale nepřestává si prohlížet tlustý katalog/ Modrou, modrou.

Hatch — Ty nové mokety už jste viděla? /Snaží se jí ukázat jakési místo v katalogu/

Rafiová — Nesnažte se mě umluvit. Umělý materiál by mi nedělal dobře. Chci samet.

Hatch — Ano, samozřejmě, samet je ovšem nejdekorativnější. Vydrží všecko a zachová si lesk.

Rafiová — Za ty peníze by měl.

Hatch — /Tilehousové/ Viděla jste už naše nové indické plátýnko, paní Tilehousová? Dostali jsme ho tenhle týden. Skvostné vybarvení, určitě se vám bude líbit. Můžete si ho hned odnést.

Rafiová — Nevím, proč bychom měli podporovat tuhletu nejnovější posedlost a oživovat obchodní činnost britského impéria tím, že navlečeme východní pobřeží Anglie do lidových krojů. Přišla jsem si vybrat na závěsy a chci utrechtský samet... bude určitě z Birminghamu. V katalogu máte spoustu zajímavých věcí, ale v krámě nemáte nic. Nabízíte svým zákazníkům pouze podřadné zboží. Jak chcete získat vybrané a bohaté zákaznictvo? Podívejte, v katalogu modrou máte... /Podává mu katalog/... na straně sto třicet dva vpravo dole.

Hatch — /drží katalog/ Všechno, co je tady uvedené, je nutno zvlášť objednat, milostivá paní. Po modré není ta poptávka. /Tilehausové/ Nikdo to nechce. Za ty peníze, paní Tilehausová. /Položí katalog na pult/

Tilehausová — /s porozuměním pokyvuje hlavou/ To jistě.

Rafiová — Byl by patrně trestuhodný optimismus myslet si, že byste mi mohl ukázat alespoň vzorek, co?

/Hatch beze slova vytáhne ze zásuvky modrý vzorek a podá jí ho. Rafiová si vzorek prohlíží/

Dodací lhůty budou asi příšerné.

Hatch — Dodavatelé zaručují čtrnáct dní na nejbližší železniční stanici. Podle mého soudu velice slušné.

Rafiová — Kdyby ovšem bylo možné se na to spolehnout.

Tilehousová — Moje nové šitíčko tu bylo do týdne.

Rafiová — /se dívá do katalogu/Nottinghamská krajka, bruselská krajka, turecké koberce, japonské žakony - - To všechno přijde asi do čtrnácti dnů - z ústředních velkoobchodních skladů v Birminghamu. Nakupovat už dneska není umění. /Povzdychne si, znovu se podívá na vzorek/ Je to přesné?

Hatch — Domnívám se, že ano.

Rafiová — Dneska už obchodníci rozesílají vzorky, jen aby nachytali zákazníky. Nemám v té věci nejmenších pochyb, mohlo by se to rovnou přidat k úřednímu seznamu článků anglikánské víry. No, materiál je to pěkný. To přiznám. Bude u mne ve vile vypadat dobře. Vezmu si toho sto šedesát dva metrů v dvaapůlmetrových kusech. Udělat si to dám ve městě, tam budu alespoň na práci moct dohlédnout. /Vzorek strčí do kabelky/ Tenhle kousek si vezmu jako doličný předmět.

Tilehousová — Luisinko, nebylo by lepší dát si nejdřív udělat jen jeden pokoj? Abys viděla, jaké to bude?

Rafiová — A proč? V přízemí už jsou všechny závěsy ošuntělé, dokonce i ty jsi poznamenala něco v tom smyslu. Látka je to vhodná. Už jsem si promítla svůj dojem z tohoto kousku na celou scénu a mohu ti sdělit, že to vypadá velice pěkně.

Hatch — Pošlu vám kopii objednávky na vaši adřesu. /Poněkud příliš rozhodně/ Budete mít doklad, abyste nezapomněla.

Rafiová — Budu vám zavázána. A teď rukavice. Co mi můžete nabídnout?

Hatch — Jenom to, co už jste viděla minulý týden, paní Rafiová.

Rafiová — Nic nového? Ale vždyť jste se zaručil, že opatříte další ukázky, abych měla na vybranou.

Hatch — Ještě nedošly.

Rafiová — A to u rukavic jistě slibují dodací lhůtu okamžitou. No tak snad abyste mi ukázal ty, co už jsem viděla minulý týden. Nutně potřebuju rukavice, a když nemáte co nabídnout, budu se muset spokojit s tím, co tu najdu... alespoň než si budu moci zajet do města a vybrat si z hojněji zásobeného závodu.

/Hatch vytáhne dvě krabice rukavic/

Tilehousová — Tyhlety se mi na tobě líbily, Luisinko. Hodí se ke všemu.

Rafiová — Jessie, buď tak hodná a nehoň mě. Víš dobře, že mě to rozčiluje. Člověk rukama ukazuje a zdůrazňuje a gestikuluje. Lidé tě posuzují podle toho, co máš na rukou. Je to důležité.

Hatch — Gazela. Pět šilinků, a tyhle pět šilinků jedenáct. Kozinka. Jemnozrnná, k neroztrhání. Laní kůže. Sáhněte si, jak jsou měkoučké, milostivá. Prací jelenice. Dva a půl šilinku. Pravý bobr. Tady ty mají bílé konečky, stojí to o pár pencí víc, ale moc se to dneska dámám líbí. Pak bychom tady měli něco ve vojenském stylu - - to teď přichází moc do módy - - za tři šilinky.

Rafiová — /si zkouší jeden pár/ Tady v manžetě je šest a tři čtvrtě. Tak jak to, že se do nich nemůžu dostat?

Hatch — Třeba kdybyste si zkusila nějaké štíhlejší pánské.

Rafiová — Já se oblékám zásadně do dámského. Nanejvýš sedmičky. A to jsou prosím z Birminghamu. To má přece být středisko přesného strojírenství, ne? Člověk by snad aspoň mohl očekávat, že budou vyrábět rukavičky podle čísel. /Zkusí si další pár/ Zase šest a tři čtvrtě, a úplně něco jiného. /S velkými potížemi natáhne jednu rukavici/ Ruku nese celkem pohodlně, ale vydrží něco? /Plácne rukou o pult/ Ne. Praskla ve švu. Tak vidíte, při nejmenším důrazu povolí. /Rukavičky stáhne/ Já jsem žena důrazná a musím mít rukavice, které se přizpůsobí mému typu. Tyhle nechci. Ještě že jsem na to přišla včas. /Vezme do ruky další pár/ No prosím, tyhle mají styl. Tahle manžetka by se ke mně hodila. /Tilehousové/ Zaklepej na okno.

Tilehousová — Cože?

Rafiová — Rychle.

/Tilehousová zaklepe na okno/

Hlasitěji.

/Tilehousová zaklepe hlasitěji/

/Rafiová široce, leč distinguovaně zamává, doširoka otevře ústa a šeptem zavolá/ Moment.

/Zacinká zvonek. Vstoupí Willy/

Rafiová — Vy jste pan Carson? Já jsem Rafiová. Těší mne.

Willy — Těší mě.

Rafiová — Je to hrozná tragédie. Colin byl zasnouben s mou neteří. Moje společnice, paní Jessika Tilehousová.

Willy — Těší mě.

Tilehousová — Těší mne. Ach, hrůza. Dobře jsem Colina znala. Takový zdvořilý. Vždycky měl laskavé slovíčko, dokonce i pro nás v pozadí.

Rafiová — Po snídani mne navštívila koronerova žena a vylíčila mi podrobnosti. Musí vám být bídně. Dovedete si představit, v jakém stavu je moje neteř.

Willy — Právě jsem byl u vás. Chtěl jsem s ní mluvit, ale řekli mi, abych přišel později.

Rafiová — Považujte prosím můj dům za svůj domov. Byla jsem Colinovi hluboce oddána.

Tilehausová — On byl z těch, jejichž budoucnost se rýsovala v tak jasných barvách. Ach Bože.

Rafiová — Zůstanete tady dlouho?

Willy — Jen co skončí vyšetřování.

Tilehousová — Ach bože.

Rafiová — Musíte mi vylíčit přesně, co se stalo. Už jsem si chtěla stěžovat náčelníkovi štábu, že dělostřelecká baterie zahájila palbu. Ale koronerova žena mi říkala, že prý jste se dostali do jejich palebného pole. Jak je to možné? Vždyť je to na mapách jasně vyznačené. Kdo dělal navigátora?

Willy — No... Tak to jsme měli na starost oba. Byla to taková malá loďka. Zanesl nás vítr. Ale děla nás nepotopila. Loď se s námi zvrhla, ještě než začali vojáci střílet.

Tilehousová — To byla ale noc. Ještě že jsem nevěděla, že jste venku, díky bohu, to bych bývala ani oka nezamhouřila. Ujišťuju vás. Bývala by mne mučila představa... /Zarazí se v rozpacích, když si uvědomí, kam se žene. Skoro ztratí hlavu/ Tedy ne že by moje utrpení něco znamenalo. Pochopitelně. Mys-

lím ve srovnání s vámi. Ráda, moc ráda bych bývala třeba celou noc probděla, kdyby...

Rafiová — /upustí pár rukaviček na pult/ Já si je přece jen nevezmu, Hatchi. Rukojeť od deštníku se mi zachycuje tady v té manžetě. A ty ostatní vraťte výrobcům. Vyřiďte jim, že nejsou v kvalitě, jakou má člověk právo očekávat. Pane Carsone, mohu vás pozvat ke mně na oběd? Venku mám bryčku s poníkem.

Willy — Najde se to tělo?

Tilehousová — Ach bože. To hrozné moře, to hrozné moře.

Rafiová — Všecko vyplaví. Naše pobřeží je tím známé. Jeden den hodíte do moře kapesníček a druhý den si pro něj můžete dojít. Zajděte si za panem Evensem. Je to podivín, ale moře zná. Řekne vám, kde co vyplave a kdy. Jessie, půjdeš pěšky. Poník tři neutáhne.

Willy — Já půjdu pěšky.

Rafiová — Pojďte.

/Rafiová a Willy odejdou. Zvonek za nimi zacinká/

Tilehousová — Pane Hatchi, kdo měl včera v noci službu na pobřeží?

Hatch — Proč?

Tilehousová — No, při vyšetřování se to přece stejně zjistí, ne? Jak to, že pobřežní stráž nic neviděla?

Hatch — Vidět něco včera v noci, na to byste potřebovala ještě jedny oči. /Ukládá rukavice/ Službu jsem měl já.

Tilehousová — Bože můj, a to vám město platí za to hlídání deset šilinků ročně...

Hatch — Já hlídám, paní Tilehousová. Hlídám víc než jen za těch deset šilinků od města.

/Zacinká zvonek na dveřích. Vejde Hollarcut. Je to tichý, světlovlasý mládenec/

Hollarcut — Jeje.

Hatch — Brýtro, Billy. Počkej vzadu, chlapče.

/Hollarcut vyrazí k otvoru v pultu, aby jím prošel dozadu/

Tilehousová — Dobré jitro, Hollarcute. Měl jste včera v noci službu?

Hollarcut — Neměl, pani Tilehousová.

Tilehousová — Že ne? Ale prosím vás, když je taková noc? Já jsem myslela, že to pak nastoupí všichni členové pobřežní stráže.

Hatch — Já to tak v řádech napsané nemám, paní Tilehousová.

Hollarcut — A já si je neumím přečíst. /Projde pultem a jde dozadu/

Hatch — S tou látkou, paní Tilehousová. Stodvaašedesát metrů. Nerozmyslí si to zase? Posledně si objednala polštáře a pak se na ně nechtěla ani podívat. Já teď musím každou objednávku hned hotově platit, a zpátky berou jenom při oprávněných reklamacích. Dostal jsem dopis od velkoobchodní firmy. Podepsaný od ředitele.

Tilehousová — Jste obchodník, pane Hatchi. Musíte udělat, co si zákazník přeje.

Hatch — /jde ke dveřím/ Prosím, paní Tilehousová. Poroučím se.

Tilehousová — Já se přece jenom podívám na to indické bavlněné plátno.

Hatch — Zavíráme. Poledni přestávka. Dovolíte? /Otevře jí dveře/ Poroučím se, milostivá. Služebník.

/Tilehousová vyjde ven. Hatch za ní zamkne. Zůstane u výlohy a dívá se ven/

Ještě chvíli, mládenci. Zůstala tam stát, sůva jedna... /Obrátí se do obchodu a tlesknę do dlaní/ A je pryč.

/Hollarcut, Thompson a Carter vyjdou ze zadní místnosti. Thompson je hubený, má tmavé vlasy, ve středních letech. Carter je rozložitější a starší/

Thompson — Páni. To sem se tam teda zpotil. Já myslel nabeton, že tam Rafinda vleze. To by byla celá vona. Ta by mě teda vyrazila, kdyby mě tu načapala.

Hatch — Sledoval jsi ho?

Hollarcut — Celý dopoledne sem se ho nepustil. Pak sem viděl, že jde sem a vodchází s tou bábou. Takže teď nemá cenu ho sledovat. Ta by mě viděla, sotva bysem se hnul.

Hatch — Co dělal?

Hollarcut — Nic zvláštního.

Hatch — Mazanej.

Thompson — Tak co ste vykoumal, pane Hatch?

Hatch — Vemte si fakta. Přistane v bouři, kdy ho nikdo neuvidí. Smluví si schůzku s tím zloduchem Evensem rovnou na břehu.

Hollarcut — Jasně.

Hatch — A pan Bentham má po smrti. Začali s vraždou - a budou dělat ještě horší věci.

Thompson — A kruci.

Hatch — Ta loď se nepotopila náhodou.

Hollarcut — To je hotová věc.

Carter — Musíme to oznámit na ouřadě, mládenci. Tohle je na nás moc veliký.

Hatch — Nevěřili by nám, pane Cartere. Já vás varuju pořád, všechny členy pobřežní stráže, a stejně mi jakživ nevěříte.

Thompson — Je to všecko nějaký divný.

Carter — Povídá se, co se děje zvláštních věcí. Teda, když mám říct pravdu, tak už sám nevím, čemu věřit...

Hollarcut — /Hatchovi/ Někdy věřej. /Thompsonovi/ No řekni.

Thompson — No, někdy teda věřím, to je fakt. Hmm. Ehm.

Hatch — Přicházejí z vesmíru. Mimo náš svět. Jejich světu hrozí zkáza. A když si budou myslet, že tady žije jen banda slabých blbů, tak se přivalí všichni. Milióny. Seberou nám práci, byty. Všecko. Budeme dělat otroky a celý život budem dřít a vyrábět zboží, co se pak bude prodávat na jiných planetách.

Thompson — A co ženský? Po těch jdou taky?

Hatch — Ne. Jsou na vyšším stupni vývoje. Mozek jim jede spíš na vědu a meditaci. Jako hlavní koníček mají francouzské zahrady.

Thompson — No nazdar.

Hatch — Heleďte se, kde je slabé místo světa? Tady! /Hollarcut a Thompson souhlasně zamručí/ Vědí, že tu ve městě není pořádek, silné vedení, že tu není kázeň. Takže je to všecko na nás. Každou chvíli tu někde ztroskotá loď, ne? Tak to tady ve skutečnosti potají přistávají z vesmíru. A my jim nebudeme pomáhat, my je budeme odhánět. Rozdrtíme je.

Carter — A co když jsou to námořníci v nebezpečí?

Hatch — Žádní námořníci, dokonce to nejsou ani opravdové bouře! Tihle lidi sem letí ze

vzdálenosti miliónů kilometrů - - a umějí podle potřeby vyvolat bouři, když sem dorazí. Prosím, může se stát, že přijdeme o několik nevinných. /Pokrčí rameny/ To je holt riziko, to se nedá nic dělat, ale můžou za to oni, ne my. Tak, Billy, jdi. Budeš hlídat u domu paní Rafiové. Až odejde, tak se mu pověsíš na paty.

Hollarcut — Dobře.

Hatch — Má s nima domluvené, kdy se budou neviditelně vznášet ve vzduchu. Budeš ho pozorovat a uvidíš, jak jim dává smluvená znamení. Může to být cokoliv: poškrábe se, zamává nebo bude předstírat, že si zavazuje tkaničku u boty. Všechno si to musíte pamatovat, já to s vámi pak proberu.

/Hollarcut, Thompson a Carter vyjdou. Zvonek zacinká. Hatch za nimi zavře na závoru. Jde k pokladně, vyjme z ní peníze a dá je do malého plátěného váčku. Podívá se vzhůru a udělá malé, téměř obřadné gesto vzdoru. Pronese hlasem téměř obchodnicky věcným/

Za svatého Jiří, za Anglii.

OPONA

TŘETÍ SCÉNA

Mořský břeh. Před oponou. Stará chatrč, o zeď opřené jízdní kolo. Na řídítku prázdná nákupní taška. Něco dřevěných tyček, planěk, bedýnka atp., vyplavených mořem. Je jasno, slunečno, čerstvé povětří. Vítr od moře.

/Přichází Willy. Má ohrnutý límec a ruce v kapsách. Rozhlédne se, jde k chatrči a zaklepe na dveře. Na dveřích je zamčený visací zámek. Willy zkusí zámek. Za ním se objeví Evens a pozoruje ho. Je starý, ošlehaný, zarostlý/

Evens — Je zamčeno.

Willy — Dobrý den. Jsem přítel paní Rafiové.

Evens — Aha.

Willy — Byl jsem na té loďce, co se v noci potopila.

Evens — Loďce?

Willy — Ano.

Evens — Na dnešek v noci?

Willy — Ano.

Evens — Trochu bouřilo.

Willy — Kamarád se utopil.

Evens — Aha. A vy chcete vědět, kde se objeví.

Willy — No - ano.

Evens — /otráveně pokrčí rameny/ Přijde na to, kde se to stalo.

/Evens odemkne dveře a vejde do chatrče. Willy stojí beze slova. Když Evens vyjde zase ven, je překvapen, že Willy ještě neodešel/

Hm. Budu o tom přemýšlet. /Obrátí se a chystá se vrátit se do chatrče/ Ošklivý malér. Mrzí mě to.

Willy — Vy tady bydlíte?

Evens — Ano.

Willy — Musí to být pěkné.

Evens — Někdy. Bývá tu zima. Vítr.

/Willy si sedne na bedýnku a rozpláče se do dlaní. Evens se na něj chvíli dívá, pak pomalu zajde do chatrče. Willy ještě chvíli pláče, než promluví/

Willy — /potlačuje pláč/ Něco tak pitomého... udělat tohle... přijet sem a ...

Evens — /z chatrče/ Jinde by to bylo lepší?

Willy — /potlačuje pláč/... v noci...

/Objeví se Hatch. Hollarcut o kus dál za ním, zastaví se opodál a pozoruje je/

Hatch — Pospíšil jste si, co? Musíte se zbavit těla, než na něm někdo uvidí stopy, co? Počkáte si, až se objeví a odtáhnete ho ven na moře, nebo ho zahrabete do písku, co? Já vás sleduju...

/Evens vyjde z chatrče/

... á, Evens, no, vás taky. Jste oba pod dohledem. /Křičí na Hollarcuta/ Billy, viděls ho, jak brečí?

Hollarcut — Jo.

Hatch — Smluvené znamení. Pláč znamená špatné zprávy. A ty špatné zprávy, to jsme my. Jsou tu nad námi, lotři, a pozorují nás. Teď jim právě říká, že po něm jdeme.

Willy — /potlačuje pláč/ Co je mu?

Evens — Je neškodný.

Hatch — Však my víme, jak si s váma poradit, Evensi. Tohle není to vaše moře. Tohle je opravdové moře, kde se lidi topí. Tohle moře neovládají ty vaše proradné a pokroucené zákony zemské tíže. Počkejte a uvidíte. /Křičí na Hollarcuta/ Mají z našeho moře strach, Billy. Neumějí se bránit vlhkosti. Nasákne se do nich a roztaví jim vnitřnosti. Pozoruj je... Mají z toho hrůzu.

Hollarcut — Jakýpak dlouhý řeči, pane Hatch. Stačí říct a já jim ukopnu hlavu.

Hatch — Ještě ne. Nejdřív je musíme podrobit průzkumu. Naučit se jejich způsoby. Rozluštit jejich tajný kód. Ostře je pozoruj. Na shledanou, pane Evensi. Už brzy si to s vámi vyřídíme.

/Hatch a Hollarcut odejdou/

Evens — /normálně/ Máme pěkně. Doufám, že to vydrží.

Willy — Chodí sem často?

Evens — Ne. Jsou to poseroutkové. Přijel jste vy, bouře, loďka - - trochu je to vzrušilo.

Willy — Nejsou nebezpeční?

Evens — /pokrčí rameny/ Leda sami sobě.

Willy — Proč tady žijete?

Evens — Netouží každý právě po něčem takovém?

Willy — Ne.

Evens — Možná ne. Už začínají jarní přílivy. Vyplaví ho to tamhle, jak se stáčí pobřeží. /Ukazuje/ Chápete? Lidi jsou zlí, nudní a posedlí. Jestli se dostane za ten výběžek, tak už ho neuvidíte. Ale měl by se vrátit. Už tam někde čeká. Kdyby nebyl mrtvý, tak by nás viděl. Žena mi umřela v nemocnici. Na nějakou maličkost. Všecko jsem prodal. Nenávidí jeden druhého. Nutit. Vyrábět. Užívat. Vnucovat. Spalovat. Prodávat. Na co? Všecko nesmysl. Nesmíte věřit tomu, co povídají... Já vodě nerozumím. Znám hlavní proudy, ale je v tom náhoda a taky štěstí. To můžouhlavní proudy být jasné jak chtějí, stejně musí člověk všecky podrobnosti prožít sám. Právě ty podrobnosti přinášejí tragédie. Říkávalo se, že tragédie očišťuje, pomáhá člověku, aby se uvolnil. Dneska už jen uvádí lidi do rozpaků. Máme na to zákony. Měl by se objevit někdy uprostřed příštího týdne. Ale spoléhat se na to nedá. Může třeba přijít velká voda. A pak jde všecko do háje. To se jednou jeden chlap utopil na moři a druhý den ho velká voda hodila na kilometry do vnitrozemí a nechala ho viset na jabloni na jeho vlastní zahradě. Jablka pryč, voda je vzala, takhle se na vlnkách houpaly. Manželka a děti byly na půdě, utekly tam před vodou, a koukaly na něj. Tři dny tam seděly.

/Hollarcut hodí na zeď chatrče kus dřeva vyplaveného z moře/

Hollarcut — /za scénou/ Já jen abyste věděli, že ještě porád hlídám.

Willy — Nemohli byste ho poslat do ústavu?

Evens — Místní doktor je ještě větší cvok než on. /Vytáhne poloplnou láhev whisky. Odzátkuje a natáhne ruku s láhví k Hollarcutovi/ Dáš si?

Hollarcut — /za scénou/ Je to votrávený?

Evens — Jo.

Hollarcut — Tak to děkuju nechci.

/Evens se napije z láhve. Nabídne Willymu/

Evens — /se rozhlíčí/ Hrneček nemám.

Willy — Ne, děkuju.

Evens — /volá na Hollarcuta/ Pojď si sednout tady k baráku, mladej. Ať na tebe nefouká.

/Hollarcut vejde a sedne si u domku/

Hollarcut — To jen abych vás líp viděl.

Evens — Tak co ti zase nakukal starej Hatch, co?

Hollarcut — Správně, dyť von mi hned povídal, že se začnete vyptávat. Ani vám to netrvalo dlouho, co?

Evens — Víš přece, že je blázen.

Hollarcut — /poklidně/ Říkáte vy.

Evens — Tak pitomej zase nejsi, kamaráde.

Hollarcut — No, normální jako já nebo Valtřík nebo máma, to ne, to zase není. Ale jak mám vědět, jestli nevidí do věcí, kterejm já nerozumím? Je to moc divnej svět. Člověk musí bejt trochu praštěnej, aby chápal, co se na světě děje, Já vám teda řeknu, že mít moc zdravej rozum se nevyplácí. Aspoň mně ne.

Evens — Hochu, s tebou je řeč jak rozprávka.

Hollarcut — /spokojeně/ Kdo se vás prosil, abyste si se mnou povídal. Já se do ničeho nepletu. Já jsem úplně spokojenej, když si tady pěkně sedím a poslouchám. Myslíte si, že jsem padlej na hlavu. Náhodou, mně nic

neujde, abyste věděli. Jednoho krásnýho dne vás všecky překvapím.

Evens — /pije/ Člověk necítí ten vítr. /Položí láhev na bedničku/

Willy — V noci jsem vás viděl na břehu.

Evens — Hm?

Hollarcut — Jasně. Zrovna jste prováděl ty svý kejkle ve vodě.

Willy — Byl jste opilý.

Evens — Jo? To občas bývám.

Hollarcut — Kdyby vás protáhli mandlem, tak si můžou hnedle otevřít lihovár.

Willy — Měl jste svítilnu.

Hollarcut — Dával vám znamení, kde máte vylízt na břeh.

Evens — /náhle podrážděn/ Říkal jsi, že budeš ztich.

Hollarcut — Já jen, abyste věděli, že poslouchám.

Willy — /klidně/ Proč jste byl opilý?

Hollarcut — Protože toho moc vypil. /Směje se/ Vidíte, já vám hned říkal, že mi to myslí, když chci. Doma v kuchyni se můžou potrhat takhle někdy večer, když mám náladu. Máme jak se směje. Všecky sousedy sezve. Vyběhne ven a řve jak na lesy. No a to se rozesměju ještě víc. To si užíváme. A pak si spolu všichni pěkně zazpíváme.

Evens — Piju, abych se nezbláznil. Piju málo, to nikomu neuškodí. Li Po: "Kdo jsi syt života, vypij nyní sedlinu".

Hollarcut — Ahá, tajný dorozumívání. Už je to tady.

Evens — Kdo se to utopil?

Willy — Colin Bentham. Tady odtud.

Evens — Hm.

Willy — Měl si brát neteř paní Rafiové.

Evens — Znal jsem ho. Chodil sem, když byl malý kluk. Byl tu pečený vařený. Hrával si tady u baráku a koupal se. Pamatuju se, jaké bylo dnes v noci moře.

Šílená v šedivém loži
zmítá se a odkopává
a rve si šedivé vlasy.

Willy — Kdybyste býval nebyl opilý.

Evens — Na tuhle otázku jsem vám už dávno odpověděl: kdyby býval nevyjel na moře.

Willy — Chtěl tu být brzy, nechtěl to obcházet po břehu.

Evens — Proč?

/Ticho. Willy vstane/

Hollarcut — Kam dete?

Evens — Hatch ti řek, abys nás hlídal oba, co? Teď to teda schytáš.

/Willy odejde/

Hollarcut — Zůstanu tady a budu hlídat vás. Už sem se tu zabydlel.

Evens — Něco ti ujde.

Hollarcut — Chcete se mě zbavit, to je jasný. Takže tady zůstanu. To si dovedu taky spočítat, kamaráde.

/Evens zazátkuje láhev whisky a jde k domku/

Evens — Jdi se podívat na farářovi holky, jak se koupou.

Hollarcut — No jasně, dyť to pan Hatch řikal, že jste přišli zkazit naše mužství. Co to tam provádíte?

Evens — Zmenšuju lidi, až jsou úplně scvrklí, a pak je strkám do flaštiček. Marťani si je dávají do vitrínek.

/Vejde do chatrče a zavře za sebou dveře. Hollarcut se uvelebí pohodlněji a opře se o zeď domku/

Hollarcut — /spokojeně/ Tomu nevěřím. To je kec, to já zase poznám.

TMA

ČTVRTÁ SCÉNA

Dům paní Rafiové, salón. Lepší středostavovský nábytek. Pohodlný, trvanlivý, kvalitní. Kulatý stůl. Knihovnička. Na knihovničce dečka s malovanými květy, výhonky a listy. Na podlaze pádlo a slaměček. Vzadu uprostřed dveře.

/Po oponě: Rafiová, Tilehousová, Mafanwy Priceová, Jilly, Rachel a pan farář. Rozsazeni porůznu po pokoji. Právě vešla Róza. Je bledá a unavená. Ostatní na ni překvapeně civí/

Rafiová — Vrať se k sobě do pokoje, Rózo. Nějak si bez tebe už poradíme.

Róza — Zůstanu tady.

Mafanwy — Chudinka.

Rafiová — Přitíží se ti.

Róza — Vidím z oken moře.

/Zdušené zasténání všech dam/

Jilly — To je hrůza.

Mafanwy — V tomhletom městě je moře všude.

Rafiová — Zatáhněte záclony.

Róza — Ne ne.

Rafiová — Záclony. Záclony. Ať moře zmizí.

/Dámy spěchají zatáhnout záclony/

Světlo.

/Dámy spěchají přinést svíčny/

Ano, zůstaň zde s námi. My chápeme. Všichni jsme v životě prožili bolest. Ztráty, ztroskotané naděje. Životy nás všech procházejí stínem. Jessiko, rozdej texty. Doufám, že všichni umějí své role.

Dámy — Ano. Ach bože.

Rafiová — Uvidíme.

Tilehousová — /Róze/ Jsi statečná, že tak vzdoruješ zoufalství. Tak je to správné. Nesmíme se poddávat ranám osudu.

Rafiová — Jessiko, přestaň se tvářit jako žena se zajímavou minulostí. V životě jsi nic neprožila. To je sice tragédie, ale právo udílet rady ti to nedává. Rozdej radši texty. Dějství první, výstup třetí. Vystoupí Orfeus.

/Vzruch, nervózní očekávání/

Ztratil jsem svou Eurydiku. Máte to všichni?Zkrušen mukami, začínám sestupovat po příkré, kamenité pěšině do pekla. Po obou stranách zejí hrozivé, bezedné propasti, plane kouřící temnota. Skalnatá jeskyně klene se mi nad hlavou. Šílící netopýři se míhají začernalými klenbami. Přicházím k řece, jež se nachází před peklem. Znaveně usedám na skalisko a obhlížím truchlivou scénu. Chápu se loutny a zpívám "Domove můj, nad tebe není".

Tilehousová — Luisinko. Myslíš, že tohle je zrovna ta pravá píseň?

Rafiová — Ta pravá píseň? Vždycky přece zpívám "Domove můj, nad tebe není". Město to ode mne očekává.

Tilehousová — Ano.

Rafiová — A já bych je měla zklamat? Neporuším nepsaný zákon divadla a nebudu se vyjadřovat o výkonech svých kolegů umělců, řeknu jen tolik, a to se sebevědomím podepřeným mno-

hými obdivnými poctami, že mé provedení písně "Domove můj, nad tebe není" bude patřit k vrcholům večera.

Rachel — Vždycky se nám to moc líbí.

Tilehousová — Tak snad abychom radši pokračovali.

Rafiová — Abychom pokračovali, říká - jako by nešlo o nic jiného než natočit sklenici vody. Já tedy nevím, na jaké rovině ty by sis hledala inspiraci - kdybychom ti ovšem bývali svěřili nějakou roli - ale já nedokážu ze své role vyskakovat a zase do ní skákat jako kdejaká dámská sportovkyně. /Ticho. Zpívá/ "Byť jsi býýhýhýl chúdičkýhýhý, dóóómovéé můhůhůj, náád tebe néénií... /Rychle se přenese na konec písně/ ... tradem tadam tydydam - náád tebe néénií." Pohnuta ovzduším, jaké jsem vytvořila, dávám se do pláče - spolu s většinou publika, když všecko půjde jako obyčejně. Zvuk mé trýzně přivolá pekelného hlídacího psa Kerbera. Plave ke mně temnými vlnami podsvětní řeky.

Mafanwy — Luiso, nemohla bych už být na tvé straně řeky?

Rafiová — To bys dokázala při mém zpěvu klidně sedět? Ani za nic. Chtěla by ses připojit k refrénu.

Mafanwy — Když ono je tak těžké předstírat, že plavu, když ve skutečnosti jdu.

Rafiová — Hrajte, slečno Priceová. Nezapomínejte, že většinu vaší práce za vás vykoná obecenstvo. Je zpracováno poezií, která předcházela.

Mafanwy — /se najednou rozčilí/ Já nemůžu. Nemůžu!

Rafiová — Každý rok totéž. Člověk opravdu cítí soucit k pánubohu, musela to být dřina vdechnout život do té vzdorovité hlíny. Nepřeješ si snad přispět na podpůrný fond pobřežní stráže? Vůbec nic to pro tebe neznamená?

Mafanwy — Jsi krutá, Luiso.

Rafiová — Tak hraj. Oddej se své roli a ona tě ponese.

Mafanwy — Ale proč musím být zrovna pes? Loni jsem byla opice. Kdybychom hráli pro děti, tak bys mi určitě dala kočku. Já chci být jedna z těch družiček, co vítají Orfea, když vyjde z pekla, a zasypávají ho růžovými lístky a zpívají mu.

Rafiová — Budeš pes. Každý rok vybíráš na fond pro ochranu domácích zvířat a dotíráš tak dlouho, až všichni platíme dvakrát víc, než si můžeme dovolit. Tak teď máš příležitost vysloužit si zase u těch svých malých přátel trochu vděčnosti. /Vzdychne si/ Je mi jasné, že budeš potřebovat vydatnou pomoc. Předvídala jsem to. Proto budou dvě výpomocné dámy přidržovat napříč jevištěm přehoz. Bude dekorován obrazy delfínů, hvězdic a dalších emblémů moře, a obě dámy budou v koupacím oděvu. Ty budeš plavat za tím přehozem. Bude ti vidět jen hlavu, paže a hruď.

/Dámy hlasitě a jásavě přisvědčují a vyjadřují souhlas/

Mafanwy — Děkuju ti, Luiso, děkuju ti. Ty máš vždycky tolik inspirace.

Rafiová — Zároveň se paní Tilehousová bude plazit ve tmě pod jevištěm a šplíchat vodou v umyvadle.

Tilehousová — To nemůžu. Není tam místo.

Rafiová — Tak si ho vytvoříš. Nemáš snad umělecké aspirace? Jen pomysli na horníky, kteří se celý život plazí tmou, abys ty mohla mít světlo. V tom, dalo by se říci, je úloha umění.

/Dámy mumláním vyjadřují vřelý souhlas. Rafiová vezme přehoz pomalo-

vaný květy, výhonky a listy. Jilly a Rachel ho rozvinou napříč jevištěm ve výši ramen. Mafanwy za ním plave, jako by se horní částí těla nořila z vody/

Mafanwy — Blížím se a vyplivuju přitom vodu z pusy...

Rafiová — Čubičku snad radši neplav. Je to příliš primitivní. Eurydiko, jsi mi navždy ztracena? Ne, ne, nesnesu toho.

Mafanwy — Kdo to volá? Čí děsný křik to rozléhá se touto síní smrti? Asi tak?

Rafiová — Neboj se do své role položit. Když uslyším tvůj hlas, šíleně vyskočím. Ve tmě nic nevidím. Vykřiknu: Eurydiko, jsi to ty? Ano! Mé modlitby byly vyslyšeny!

Mafanwy — Vystoupím z vody a otřepu se.

Rafiová — Otřepeš se?

Mafanwy — Každý pes se otřepe, když vyleze z vody. Studovala jsem ke své roli velice pečlivě našeho Azora.

/Otřepe se. Jilly a Rachel vrátí přehoz na knihovnu/

Jilly — Ty to hraješ ale tak opravdově. Já tu vodu úplně cítím. Úplně se mi chce utřít se, paní Rafiová. Chce se mi natáhnout galoše a roztáhnout deštník.

Rafiová — Dobře, moje milá. Své dojmy nám můžeš popsat při svačině. Vypadají velice zajímavě a neotřele.

Mafanwy — Zkad zní ten hrůzyplný hlas? Je to hlas živé lidské bytosti. Mrtví jsou takového utrpení ušetřeni. Ó smrtelníče, neruš temné stíny temnot.

/Někdo zaklepe na dveře/

Rafiová — Mlčeti, toť nemožné, již nikdy! Ha, divou zvěř jsem zkrotil, však muka ve své hrudi krotit neumím...

/Davisová, služka, strčí hlavu do dveří/

Co je?

Davisová — Promiňteprosímmmlostivápaní. Pan Carson. Říkala jste, že ho mám kdykoliv pustit dál.

Rafiová — /pokývne na služebnou/ Dámy, nebudete namítat?

/Služebná odejde. Dámy několik chvilek nervózně postávají a ošívají se. Vejde Willy. Rozhlíží se ve tmě/

Rafiová — Pojďte dál, pane Carsone. Máme právě zkoušku na divadelní představení.

Willy — Ach, tak to promiňte. Já přijdu někdy...

Rafiová — Nene. Pojďte, pojďte dál. To je moje neteř Róza.

Willy — Slečno Jonesová. Těší mě. Kdybychom se tak sešli za jiných okolností. Můžu vám jen říct...

Rafiová — Pst, pst. Teď ne, děti.

/Róza potřese Willymu rukou. Pak se vrátí na své místo./

Posaďte se, pane Carsone. Snad se před vámi naše dámy zastydí a vybičují se alespoň k jakési snaze o tvůrčí práci. Právě se chystám překročit Styx přívozem. Styx se skládá ze slz kajícníků a trpících, což je zajímavé. Tak posaďte se u nás. Tam, odtud budete nejlíp vidět.

Mafanwy — Neruš temné stíny temnot. Používám zvláštního tónu, pane Garsone, protože ztělesňuju psa.

Rafiová — Mlčeti, toť nemožné, již nikdy! Ha, divou zvěř jsem zkrotil, však muka ve své hrudi krotit neumím. Eurydiko, dovol mi, ať tvou mramorovou hruď na svá zadýchaná přivinu prsa a srdcem svým ji zahřeji.

/Jilly začne plakat/

Jilly — Proboha. Promiňte, prosím vás. Ono je to tak dojemné. Takové smutné.

Rafiová — Jen se vyplač, děvenko. Buď dojatá. Co se od tebe taky dalo čekat.

Jilly — To je hrůza! /S pláčem uteče z pokoje/

Rafiová — Doufám, že takhle budete v onen večer hrát všichni.

Rachel — Půjdu za ní.

Rafiová — Jen ji nech. Člověk nikdy nemá projevovat zájem o vášně mladých lidí, vyrostou z nich pak rozmazlení sobci. Služebná ji pohladí a dá jí čaj a kus dortu. Eurydiko, ó, promluv. /Obejme Mafanwy/

Mafanwy — Odstup, ty pomatený člověče. Já jsem pes.

Tilehousová — Neměla by lézt po čtyřech?

Rafiová — Jessiko, tohle představení režíruju já. Tvým úkolem je prodávat programy a být k ruce jevištnímu mistrovi. Eurydiko, ó, promluv.

Mafanwy — Ó běda, probudil jsi starého Pluta, místního boha. Ten mě teď zmlátí.

/Pauzička/

Rafiová — /hlasitě/ Pluto přichází. /Nic se neděje. Hlasitěji/ Bůh pekla. /Volá/ Pane faráři!

Farář — Propánakrále, já už jsem myslel, že mě volá archanděl Gabriel. Promiňte mi, prosím,

mí spoluctitelé velké Thálie. Obdivoval jsem vaše bibliografické poklady, paní Rafiová. Opravdové potěšení.

Rafiová — Na knížky teď zapomeňte, důstojný pane. Potýkáme se tu s životem.

Farář — Zcela správně. Očekávám režijní pokyny.

Rafiová — Objevíte se na druhém břehu Styxu.

Farář — Nějak takhle? Výborně. Tak, teď ještě jakpak zní ta znamenitá replička? Jaký to děsný nářek! Jo, mimochodem, paní Rafiová. Nemohl bych na tomto místě - jen tak pro oživení a pro zasmání - připojit jistou narážku - lehce pořouchlou narážku, dámy - na jistý, mně známý kostelní sbor?

Rafiová — Ne.

Farář — Já jsem si to hned myslel. Já už prostě mám jednou sklon k takovým těm nevhodným poznámkám, paní Rafiová. Tak tedy. Zlý pse, pojď k svému pánovi.

Rafiová — Zkuste to takhle: Zlý pse, pojď k svému pánovi.

Farář — A propánakrále, já být Kerberos, prchám rovnou do pekla. Tak tedy. Na kolena, vážený.

Rafiová — Lehnout, pse!

Farář — Aha. Lehnout, pse! Á, výborně, slečno Priceová. Právě takhle si lehá ke krbu nás Ajax, když se v zimě večer vrátí z procházky.

Mafanwy — Děkuju, důstojný pane. Já si totiž zapisuju do notýsku zvyky našeho Azora.

Farář — Ano, znamenitý Azorek. Ano. Musím vám bohužel sdělit, slečno Priceová, že nám Azor běhá za naším Ajaxem. Měl bych asi, milé dámy, vysvětlit, že jsem si vždycky přál

Ajaxe, a tak jsem to jméno svému psu přidělil dříve, než jsem si povšiml, že je pohlaví naprosto nevhodného. Azor, ten si ovšem všiml hned. Ano. Tak jsem si říkal, slečno Priceová, jestli bych vás mohl poprosit, abyste...

Rafiová — Důstojný pane!

Farář — Jistě, jistě, je to poněkud delikátní záležitost. /Mafanwy/ Bude stačit, když si pošeptáme pár slovíček po zkoušce na kůru.

Rafiová — Ó, Eurydiko.

Farář — Kdo volá to mou ženu?

Rafiová — Ó hrůzo!

Farář — Ano, ona jest mou. Ó, lidská bytosti, z tohoto ledového místa pekelného pozoroval jsem ji, jak se vznáší mezi zahradami světa tvého. Propadl jsem jí srdcem.

Rafiová — Ó hrůzo! Ó hrůzo!

Tilehousová — Tady to stojí jen jednou. Doufám, že mi nikdo nebude předhazovat, že neumím číst - nebo počítat.

Rafiová — Ó hrůzo. Ó hrůzo. Člověk může říct, co chce, jen když to zní přesvědčivě. Ty nesmíš vyjít z pekla a brát si to, co není tvé. Neboť tak předčasně již zemře - - a všechny ženy v strachu budou žíti před Plutovým chtíčem.

Farář — Úplně jak ten Azor. Já nenechám ji odejíti.

Rafiová — Pak tedy vzdor a odpor jest mým losem.

Farář — Již povstaňte, mé spící fúrie. Paní Rafiová, mohl bych na tomto místě udělat malou nárážku na jistou místní kongregaci ke konci bohoslužby?

Rafiová — Nemohl, pane faráři. Vstupuji do pekla, abych ji osvobodil.

Farář — Vzhůru, fúrie!

/Dámy obklopí faráře, gestikulují a dělají zuřivé grimasy/

Budiž varován, ó samolibý, hloupý člověče. Jen nedělej si nepřítele z boha. Tím směrem leží šílenství a žal. Ty nesmíš vnořit ruku do železného moře, bys vylovil tu blyskotavou věc. Pohleď, můj převozník. Dobře si rozmysli, než vstoupíš na mou loď.

/Rachel se chopí pádla a slaměčku. Dámy roztáhnou přehoz po zemi/

Rachel — Pan Carson si určitě bude myslet, že vesluju jak dřevo. Tak jedem. /Vstoupí na přehoz/ Já jsem převozníkem pekla. Přicházím, abych tě vzal přes temnou vodu.

/Rafiová se chystá vstoupit do člunu. Zastaví se a hledí do vody/

Rafiová — Vidím, jak dole svítí cosi bílého.

Rachel — To je odraz Narcisův. Je odsouzen zde navždy bloudit v těchto vodách...

Rafiová — Ó hrůzo. Ó hrůzo!

Rachel — ... a hledět vzhůru na zmučené a zbrázděné tváře těch, kdož přecházejí k smrti. Pohleď jen a pak se obrať zpět.

Rafiová — Nemohu.

/Vstoupí na přehoz. Rachel začne rytmicky pádlovat. Rafiová udělá pózu na pomyslné přídi a upírá zrak na daleký břeh Styxu. Ostatní účinkující tíše a beze slov pějí "My pluli dál a dál". Róza pomalu přijde na místo, kde je břeh,

a stoupne si k Plutovi (faráři). Rafiová extaticky zvolá/

Eurydiko! Milovaná! Vidím tě!

Róza — Jsem královnou těchto temných prostor. Mé srdce hoří novým, chladným plamenem. Tvá láska, tvůj strach, tvé naděje - čím ty mi nyní jsou? Prach roztroušený nad mořem.

Rafiová — /natahujíc obě ruce za Eurydikou - Rózou/ Eurydiko, neslyším tě. Vítr odvál tvá slova nad touto chladnou řekou. Jen vidím, že mne voláš.

Róza — Vrať se.

Rafiová — /extaticky/ Milovaná, přicházím.

Róza — Vrať se.

Rafiová — Ano, přicházím.

/Rachot velice vzdálených děl. V pokoji všichni na okamžik ztichnou. Pak zasténají, rozzlobení a lítostiví/

Tilehousová — Dělostřelecká baterie.

Rachel — Takový smutný zvuk.

Rafiová — Střílejí ve dne v noci! Někdo by měl napsat na ministerstvo války.

Mafanwy — Konají svou povinnost.

Tilehousová — Já tuto malou nepříjemnost přijímám s radostí. Vojáci brání nás všechny.

Farář — Právě tak, milé dámy. Však čteme noviny, že? Ministerský předseda přednesl projev k národu. Rovnováha sil na kontinentě je ohrožena. A pak je tu také námořní otázka...

Rafiová — Já doufám, že jsem také vlastenec. Ale armáda patří na bojiště nebo do kasáren. A

ne aby se každému roztahovala na zahrádce a rachotila mu pod okny. Rozhrňte záclony. Umělecké ovzduší je zahnáno kanonádou. Kdybych dělala Leara, prosím. Ale hrát na loutnu za doprovodu děl - to ne.

Farář — To je ale škoda. Mně se tak líbí to naše střetnutí na pustém břehu. Dva mocní titáni v sevření smrtelného boje.

Rachel — Návrhy jsem připravila na stole.

/Jdou ke kulatému stolu, aby se na ně podívali. Róza přejde k Willymu. Ten sedí sám na židli. Zatímco spolu mluví, ostatní obdivují návrhy a chichotají se jim/

Róza — Co je vám, pane Carsone? Jste tak bledý.

Willy — To nic.

Róza — Určitě vám není dobře.

Willy — Ta kanonáda. Stříleli, když se s námi zvrhl člun.

Róza — Můžu vám něco přinést?

Willy — Nene. Jste moc hodná. Už je to dobré.

Róza — Je to pro vás utrpení.

Willy — Byli jsme tak dlouho kamarádi.

Róza — Ano.

Willy — Nedovedu vám říct, jak je mi to líto. Nemůžu nic dělat.

Róza — /přikyvuje/ Ne. Nic.

Farář — /se dívá na kostýmní návrh - zděšeně/ Ale paní Rafiová, tohleto, nevím, nevím. Myslíte, že je slušné, abych se objevil před svými vlastními farníky v trikotu? To si budu muset dát schválit farním zastupitelstvem.

Rafiová /u kulatého stolu/ Nemohu proti tomu nic namítat. Kostýmy jsem navrhovala já.

Willy Že prý ho moře vyplaví.

Farář /jako předtím/ A ten trojzubec?

Rafiová Vidle.

Willy Já vím, že je mrtvý, ale když se neobjevilo tělo, tak by mohla být ještě pořád naděje, že...

Róza Pane Carsone, musíte jít domů.

Willy Ne. Seděl jsem tam v tom hotelu včera celý den. Ne. A co se tady dneska odpoledne děje? Ničeho jsem si nevšiml, než začali střílet z děl. Na břehu byli lidé, když se s námi převrhl člun.

Róza Kdo?

Willy Jeden byl opilý a ten druhý tam stál a řval na mě.

Róza Řval?

Willy Ten, co má ten obchod střižním zbožím na nábřeží.

Róza To není možné. Musel jste se splést.

Willy Ne. Ne. Nadával mi.

Róza Nadával?

Willy Máchal rukama. Myslel jsem, že se zbláznil. Nebo že jsem se zbláznil já.

/Přistoupil k nim farář/

Farář Museli jsme vás šokovat, pane Carsone.

Willy Čím?

Farář Takhle si tady zkoušet divadelní představení, když se stala tak tragická událost.

Chystáme totiž náš každoroční večírek ve prospěch podpůrného fondu pobřežní stráže. Za těchto okolností...

Willy — Samozřejmě.

Farář — Přesto však cítím jistou vinu. /Róze, která se chystá promluvit/ Ano, moje drahá, nezlobte se, ale opravdu ji cítím. Šťastnější bych byl na kolenou, kdybych se modlil za našeho drahého přítele. A modlil bych se za radu a pochopení. Byl přece tak velice mlád. Bůh na nás žádá mnoho. Já jsem ho křtil. To jsem byl ještě sám skoro kluk, to víte. Úplně nový tady. A teď je pryč. Jestli se najde tělo, vykonám pohřební obřad. To je vždycky... tedy zvláště dojemné, já to tak cítím, když pohřbíváte někoho, koho jste sám křtil. /Začíná mumlat skrz slzy/ Musíte mi prominout... Člověk začne prostě žít životem své farnosti. Rodí se s ní a umírá s ní. /Odejde od nich/

Willy — Byli jsme tak blízko u břehu. Kdybych se k němu býval mohl dostat. Plavu celkem slušně. Byly vlny. A taková tma. Vrátil jsem se do vody. Snad čtyřikrát. Víc. Zkusil jsem všecko.

Róza — /vystrašena/ Prosím vás, pane Carsone, jděte domů.

/Do pokoje vejde Jilly/

Jilly — Nezlobte se. Já jsem hlupáček, viďte? Ale už je mi líp. Pomohla jsem prostřít ke svačině. Všecko je připravená v zimní zahradě.

Rafiová — Půjdeme?

/Willy vstane. Všichni se pohybují ke dveřím/

OPONA

PÁTÁ SCÉNA

Obchod střižním zbožím. Stejně jako v druhé scéně, navíc jsou nyní na pultu dva veliké svinuté balíky sametu a velké nůžky.

/Když se zvedne opona: Hollarcut, Thompson, Carter a Hatch v obchodě/

Hatch — Musíte číst noviny mezi řádky. Přípravy proti kontinentálním mocnostem, se tam píše. No, a co to znamená? Bytosti z vesmíru. Jenže to Londýn nemůže říct.

Thompson — Protože by se tím jako rozpoutala pěkná panika?

Hatch — Přesně tak. Jen si to představte, nepřítel z jiného světa! Lidi by propadli beznaději. Ani by se nepokusili bojovat.

Carter — Ještě jsme tady my.

Hatch — Vy jo. Ale co ve Forebeachi, tam by bojovali?

Carter — No to je fakt, na ty už by spoleh nebyl. Ale jak vlastně víte, že přišel z vesmíru?

Hatch — Tak za prvé, Evens věděl, že přijde. Šel mu rovnou naproti přímo uprostřed bouře. No ne, Billy?

Hollarcout — To šel.

Hatch — A pak, dělostřelectvo. To je marné. Zahájili palbu zrovna ve chvíli, kdy se objevil. Kdepak, armáda ví moc dobře, co se tady děje. Ta nová střelnice není jenom cvičiště. Tady půjde do tuhého a vojsko to ví.

Thompson — Páni, no jo, dyť je to jasný jak facka.

Carter — No jo, ale proč by topil mladýho Benthama?

Hatch — To přece dá rozum. Pan Bentham měl před svatbou. Jen si to vemte: on i jeho dáma slušní, čistotní, dobře vychovaní lepší lidi, no, takže byla naděje, že bude potomstvo.

Thompson — /znalecky/ Á, hmm.

Hatch — A to právě oni nechtějí. Čím míň nás bude, tím bude snažší nás porazit.

Thompson — Cože? To jako chcete říct, že když chlap začne pomejšlet na svatbu, tak že má skoro jistý, že ho přijdou voddělat?

Hatch — Bohužel, už to tak bude, pane Thompsone.

Thompson — A pokaždý, když kluk zatáhne holku do stohu, tak voni se dívaj a... a hergot teda.

Hatch — Kdybyste toho věděli alespoň polovinu. Jsou tak mazaní, že si to vůbec neumíte představit.

Hollarcut — Dyť ani vy nevíte všecko, pane Hatch, — teda ve vší úctě, že jo.

Hatch — Jistě, Billy, to je úplně v pořádku. Tolik ovšem vím, že tady u nás mají nejednoho přítelíčka.

Thompson — Koho?

/současně/

Carter — Takže nejenom Evens?

Hatch — Kdepak. Tady za pultem to člověk hned pozná. Nejlíp je to vidět na tom, jak kdo platí. Z toho se totiž pozná, jestli respektuje náš způsob života, nebo jestli chce jenom dělat potíže a nutit ostatní, aby se zadlužovali. No, vždyť leckdo z nich o tom kolikrát ani neví. ONI jim totiž v noci kousek po kousku vybírají mozek a dávají jim do hlavy místo toho umělou hmotu, tu sem vozí ve vzducholodích. Tedy, je to pochopitelně dost pomalá metoda, může to trvat léta...

Hollarcut — Jejej, to ste neměl říkat, pane Hatch. To jednoho trápí, taková věc. Já teda doufám, že v sobě nemám nic, s čím jsem se nenarodil.

Hatch — Ty ne, Billy. Na tobě by to nezkoušeli. Ty vedeš slušný, počestný život a teď se ti dostává odměny. Mě se pokusili podplatit, abyste věděli.

Thompson — Ale jděte!

Hatch — No jo. Nechávají porůznu ležet vzkazy. Já našel jeden například v marmeládě. Sundám víčko - a najdu ho tam.

Thompson — Lotři prohnaný.

Hatch — Nebo píšou na zamžené okno. To je další jejich oblíbený kousek. Než k tomu někoho přivedete, je to pryč.

Carter — Kolik vám to nabízeli?

Hatch — Ani jsem si tu částku přesně nepřečetl. Byl jsem příliš zhnusen.

/Zacinká zvonek nad dveřmi. Vejde Rafiová a Tilehousová/

Hatch — Děkuji vám za návštěvu, mládenci. Samozřejmě vám rád pomohu se sbírkou na nové nástroje pro městskou kapelu. To je důstojný

účel. Á, paní Rafiová, vítám vás milostivá. Doufal jsem, že mne navštívíte. Dobrý den, paní Tilehousová. Tak, mládenci, všecko v pořádku, tadyhle zadem, prosím vás.

Rafiová — Thompsone, co tady děláte?

Thompson — Brýtro, mlospani. Já sem jen zašel pro ňáký ty sazeničky na trh...

Rafiová — Okamžitě se vraťte. Platím vás za to, abyste pracoval u mne na zahradě, a ne abyste chodil sem a lelkoval tady a klepařil. Zítra ráno ke mně přijdete.

Thompson — Anoprosim milospani.

Rafiová — Pane Hatchi, můžete mi laskavě vysvětlit, proč tady v pracovní den v jedenáct hodin dopoledne pořádáte potají masové shromáždění? Vstoupilo snad celé město do stávky?

Hatch — Ták, paní Rafiová, právě přišly ty vaše záclonky. Tadyhle pan Hollarcut se k vám právě chystal zaběhnout se vzkazem. /Mužům/ Tak jděte, jděte, hoši, buďte tak hodní.

/Všichni tři projdou pultem a odejdou. Hatch přistoupí k dvěma velkým rolím sametu na pultu a pohladí je/

Málokterý dům tady v kraji si může dovolit takovýhle materiálek na okna, paní Rafiová. Blahopřeji vám, vybrala jste si skvěle. Jistě se mnou budete souhlasit, že je to velice podobné vzorku. Prakticky se to úplně shoduje.

Rafiová — Pane Hatchi, hovořila jsem s panem Carsonem.

Hatch — Á, ano, ano, doufám, že se mladému pánovi vede za daných okolností pokud možno co nejlépe.

Rafiová — Pan Carson mne informoval, že oné noci, kdy se stalo to neštěstí, se s vámi setkal na břehu. Že se na vás obracel a volal o pomoc. A vy že jste odmítl - a to způsobem nejen urážlivým, ale i bezohledným.

Hatch — Hmmm.

Rafiová — /ťuká prstem na látku/ Pošlete to zpátky.

Hatch — Cože?

Rafiová — Pane Hatchi, jistě ode mne nečekáte, že budu podporovat obchodníka, který ignoruje své povinnosti člena pobřežní stráže...

Hatch — Ale vy si to musíte vzít!

Rafiová — ... za které mu město platí deset šilinků, a který dopustí, aby jeho bližní...

Tilehousová — A vaše povinnosti křesťana!

Hatch — Viděla jste tu bouři? Co jsem měl dělat - křesťan nekřesťan - utišit vody nebo co, paní Rafiová?

Tilehousová — Ó!

Rafiová — Hatchi, všecko souhlasí. Vůbec mne nepřekvapuje, že se dokonce rouháte. Pan Carson mi sdělil, že jste zuřil a že jste mu spílal.

Hatch — Je to lhář!

Rafiová — Lhář?

Hatch — A lump.

Tilehousová — Proboha!

Rafiová — /ťukajíc na látku/ Pošlete to zpátky.

Hatch — Lhář ne. To ne. Ale byl napůl utopený. Nerozuměl mi. Jak byste to taky mohla čekat?

Mladý pán z toho měl halucinace. Šok. Křičel jsem na něj pokyny, co má dělat. Snažil jsem se mu pomoci.

Rafiová — Nechal jste utopit nevinného člověka.

Hatch — Poslal jsem kvůli vám zpátky tolik věcí, paní Rafiová. To kaliko. Ten irský mušelín. Tu soupravu renesančních povlaků na židle s těmi nádhernými výšivkami loveckých výjevů. Výrobci už se mnou nechtěli obchodovat.

Rafiová — Já také ne.

Hatch — Paní Rafiová, já jsem malý obchodník. Jsem na černé listině. Tohle jsem musel všecko zaplatit, než mi to poslali. Co jsem se je naotravoval, aby to dodali včas. Vložil jsem do toho veškerý svůj kapitál.

Rafiová — To jste si měl rozmyslet dřív. Tohle mi nesmí do domu. Bála bych se zatáhnout závěsy. Připomínaly by mi tu tragédii.

Hatch — Snažil jsem se pomoci. V životě jsem neviděl takovou bouři. Vy jste ji neviděla. Vy jste si pěkně spala pod peřinou. Moje jméno, má pověst, moje celoživotní dílo je v sázce. Jsem na pokraji strašlivé katastrofy.

Rafiová — Tohle jde zpátky. /Připravuje se odejít/

Hatch — Aha. Takže vy už taky jednáte podle jeho pokynů? Co vám řekl? Řekl vám, že mě máte zlomit? Vy jste jeho první oběť, jste taky zkažená.

Rafiová — /obrátí se ke dveřím/ Na shledanou.

Hatch — /se postaví mezi ni a dveře v jisté vzdálenosti od ní/ Musím tedy promluvit otevřeně, paní Rafiová. Pan Carson je špión. Zavraždil pana Benthama. Je tady s tajným posláním. Seje vítr rozkolu. Sklidí bouři.

Tilehousová — Paní Rafiová, a zkažená? Ó! Co to ještě říkal? Špión? Vražda? Proboha, já musím okamžitě domů. /Sedne si/

Rafiová — Vaše groteskní tvrzení nemohu pochopitelně brát vážně. Na obchodníka střižním zbožím jste měl odjakživa trochu příliš bujnou fantazii. Patrně jste se měl spíš věnovat něčemu poněkud umělečtějšímu. U nás v obci jste si rozhodně přiměřené místo nenašel. Bylo by nejlépe, kdybyste obchod zavřel a odešel odtud.

Hatch — Ano, ano, jsem spíš tvůrčí talent. Ve škole mi to vždycky říkali. Byl jsem ve třídě nejlepší na biblickou dějepravdu. A tu látku si vezmete, viďte, paní Rafiová? Visí na ní celý tenhle obchod. Mé skromné úspory - nepatrné, tady obchod moc nejde, nikdo tu neudělá velký obrat. Ve větším městě jsem se nemohl zařídit. Kapitál mi chyběl. Ale snažil jsem se, pracoval jsem pilně, i když mi to většinou bylo proti srsti - povahou jsem vždycky tíhl spíš jinam, jak jste právě naprosto správně poznamenala. Přejete si, abych se plazil, paní Rafiová? Jen si na tu látčičku sáhněte, milostivá. Opravdu vzdělaný člověk vašeho vkusu nemůže odolat výrobku tak skvostnému jako... /pláče/... ale, áách, to nejhorší na tom je, že nechápete, jak je celá obec ohrožená tou sviní, ano, svině, zmetek! Blaho a živobytí celého města! Oklamal vás. Jenom já jsem ho odhalil. No, pobřežní stráž jsem varoval. Teď už tady nenecháme přistát nikoho. Všichni se utopí. Vlastní botou je skopu pod vodu.

/Thompson, Carter a Hollarcut vyjdou ze zadní části obchodu/

Rafiová — Thompsone, vy jste tady ještě?

Thompson — Mlostivá, mlostivá...

Carter — Hergot, Hatchi, nemůžeš si dát pozor na hubu? Z tohohle bude pěknej cirkus.

Thompson — Pana Hatche si nevšímejte, milospani. To von takle občas povídá takový pitominky. My od pobřežní stráže děláme, co můžem. My prosím nestrčíme městský peníze do kapsy dřív, než si je řádně vyděláme...

Hollarcut — Pane Hatch, dejte si bacha, co mluvíte. A taky ste divnej s tim brečenim porád.

/Rafiová chytne Thompsona za ucho/

Rafiová — Zrovna tak, jako si vyděláváte peníze u mě na zahradě, co? A teď zpátky do práce.

Thompson — Au, mlospani, dyť mi utrhnete hlavu.

Rafiová — Už mám tady toho šaškování dost!

Tilehousová — Opatrně, Luiso. Je na tebe příliš těžký.

/Rafiová vyvede Thompsona za ucho ven. Zvonek cinká. Carter, Hollarcut a Tilehousová jdou za ní. Hatch zůstane v krámě sám/

Hatch — Přijal jsem objednávku a v objednávkové knize je kopie. /Vezme do ruky krejčovské nůžky/ Takže objednané zboží přijme a zaplatí. A přijde si pro to sem - - to víš, já ti to budu doručovat až k nosu, určitě! Dvaapůl metrové kusy. /Začne z rolí stříhat třímetrové pásy/ Nastala chvíle velké zkoušky, teď se ukáže, co v kom je. Události se hrnou a já musím jednat. Dva a půl metru. Při vyšetřování to všechno odhalím. Ano, to bude moje veřejná tribuna. Ach, panebože, co si počnu? Nikdy mi neuvěří. Pitomci. Svině. /Stříhá/ Opatrně. Dva a půl metru. Ne aby se ti třásla ruka. No tak, dost! Nebudeš se třást. Nikdo si nebude stěžovat. Dva a půl metru. Já na něj vemu nůžky, na tu svini jednu zakrslou. Já ho vystřihnu. Já mu zlepšim figuru. Mě bude posílat do

chudobince! Žebrat jako nějaký nádeník. Sbírat hadry. Čistit kanály. "Tady máte kůrčičku, dobrý muži, tady máte džbáneček, natočte si trochu vody ze studně." Ne! Dva a půl metru, jeden, dva a půl.

/Ve vchodu se objeví Hollarcut. Dívá se ven do ulice. Po celou dobu cinká zvonek/

Hollarcut — Táhne ho po nábřeží za ucho. Lidi vybíhaj z kšeftů a čuměj. Stará Tilehouska ho tříská přes prdel parapletem. Baba jedna princmetálová. Ten bude černější než pikový eso. Páni, to teda svět neviděl. Hohó, mládenci. Už se sem žene!

/Vběhne do obchodu. Zvonek přestane cinkat. Když uvidí Hatche, zarazí se. Hatch pořád ještě stříhá látku, rve ji a trhá, když se do ní zakousnou nůžky a nemůže je dostat ven. Látka se rozvíjí po podlaze/

Ježiš, pane Hatch, co to děláte?

Hatch — /ukáže na pásy, které už nastříhal/ Slož je, Billy. Pěkně čistě a úhledně. Nóbl kvalitní zboží nemůžeš hodit na dvojkolák jako pytel brambor. Vidíš, hochu, podle toho se pozná dobrý obchodník: jemná práce, píle a znalost ženské povahy. Šlapou po tobě, ale nejdřív si očistí botičky.

Hollarcut — Já tady na nic nešáhnu, pane Hatch. Lidi sou nasraný. Teď už se budete vo sebe muset postarat sám.

Hatch — Začnu s druhou rolí. Z každé kus. Dva a půl metru. Billy, přišla chvíle, kdy je nutno jednat. Čas kvapí. Armáda nemůže váhat a vyčkávat. Všecko se provalilo. Lidi se semknou kolem pravdy. V příštích dnech uvidíš mnohé divy a mnohá znamení.

/Hatch dál stříhá. Rafiová překročí práh a zastaví se. Hollarcut ustoupí za pult a dívá se/

Rafiová — Hatchi, dnešní hrubou urážku oznámím policii i městskému lékaři. A rozhodně se postarám, aby nikdo, na koho já mám vliv, už nikdy nevkročil do žádného vašeho obchodu.

/Ve dveřích za Rafiovou se objeví Tilehousová. Až do chvíle, kdy později vstoupí do obchodu, zvonek chvilkami a přerušovaně cinká/

Hatch — Račte dále, paní Rafiová. Právě se vyřizuje vaše objednávka.

Tilehousová — Luiso, nechoď tam.

/Rafiová postoupí dál do obchodu/

Rafiová — Hatchi, vzpamatujte se.

Hatch — /stříhá dál/ Už to bude co nevidět nastříhané. Jak vidíte, stříhám to radši sám. To víte, látce musí člověk rozumět. Tohle je totiž umění. Proto jsem si taky nikdy nezjednal prodavače. Nikdo u toho totiž nevydrží tak dlouho, aby se to řemeslo naučil. Ne snad že bych si ho nemohl dovolit. Podívejte, vidíte ten střih? Já bych mohl mít prodavačů třeba deset. Otevřít si další oddělení. Galantérii. Jezdecké výbavy. Stejnokroje. Sportovní oddělení. Já bych mohl města přitáhnout k sobě! Jenže nikdo u toho nevydrží tak dlouho, aby se to řemeslo naučil. To je totiž práce na celý život, paní Rafiová. Dva a půl metru. Pořád v jednom kole. Proč? Nesrostou se mnou? Copak je to se mnou tak těžké... Prostě musejí pryč. Co kde vlastně vidí, co hledají, co vůbec v životě najdou? Obchod je počestné povolání. Dokonce ani synové z lepších rodin to nepovažovali za nedůstojné. /V slzách/ Celý život jsem po téhle podlaze prochodil. Sem a tam... Dva a půl metru... Jak to, že ta podlaha ještě drží... Třicet let... Já už nevydržím... /A stříhá, rve a trhá/

Rafiová — Pane Hatchi. Rvete to na cáry. Takhle si to nikdo nevezme.

Tilehousová — Hollarcute, vemte ho za límec.

Hollarcut — Ani se ho nedotknu. /Ponoří se pod pult, takže ho přestane být vidět/

Hatch — /s úsměvem stříhá/ Tyhlety nůžky, to je prostě kus mé ruky. Jen se podívejte, jak je látka vede. Tohle je gesto mé duše, paní Rafiová, je v tom celý lidský život...

Rafiová — Pane Hatchi, dejte si říct od přátel. Jak vám mám takhle pomoct?

Hatch — Ták, paní Rafiová. Alespoň pár kousků pro začátek, že? Vezmete si je teď hned?

Rafiová — Ne.

Tilehousová — Nedráždi ho, Luiso!

Hatch — /lišácky/ No jo, ale vy si to vzít musíte. Vidíte přece, je to nastříhané. Dle přání ctěné zákaznice. Je to v kusech.

Rafiová — Ne.

Tilehousová — Taková neprozřetelnost popouzet nespoutaného lva.

/Rafiová se obrátí ke dveřím. Hatch jí zastoupí cestu/

Hatch — Zaplatíte si hned? Zaplaťte a odkliďte si to. Samozřejmě! Vyřídíte to a budete to mít z krku.

Rafiová — Hollarcute.

/Hollarcut vystrčí hlavu nad pult/

Hollarcut — Nevodporujte mu, mlospani.

/A zmizí pod pultem. Hatch drží kabelku paní Rafiové z jedné strany, ona sama z druhé/

Hatch — Peníze jste přinesla, tak co. Stydíte se je vytáhnout? V pánské společnosti? Chápu, jistě. Neodvracejte hlavičku, milostivá. To víte, každý máme nějakou tu chybu. Dámy já nikdy neuvádím do rozpaků. Dovolte. Udělám to všechno pěkně slušně a čistě. Dáma se penězi nemůže špinit.

Rafiová — Vemte si ji. /Dá mu kabelku a obrátí se. Slabým hlasem/ Moje nohy...

/Tilehousová přiběhne dovnitř. Zvonek zacinká a přestane/

Tilehousová — Luiso, kabelka!

Rafiová — Nesmysl, paní Tilehousová. Pár drobných. Utíkej ven a křič o pomoc. Pan Hatch mě tady uvěznil.

/Tilehousová se zhroutí do nejbližší židle. Hatch se potýká s Rafiovou. Hollarcut vyjukne za pultem, zařve a vyřítí se ven. Zvonek zacinká/

Hatch — Pár drobných! Pár drobných! Pod postelí má takových prachů, ale dluhy platit, to ne!

Rafiová — Pane Hatchi, nezapomínejte, kdo jsme.

Hatch — Vaše peníze má teď pan Carson, co? Všichni jste lháři, podvodníci, šejdíři, bankrotáři...

/Ožene se po Rafiové nůžkami. Začne jí téci krev. Na zlomek vteřiny stojí oba nehnutě/

Rafiová — Hatchi, jste blázen.

/Vejde Carter. Zvonek cinká. Hatch zajde za pult/

Postarejte se o pana Hatche. Je na tom zle. Já mám jen malé škrábnutí.

Hatch — Nono nono. Jakpak se nám to stalo? Snažila se mi vytrhnout z ruky nůžky, Jacku. Asi to bude zlodějka. Bránila normálnímu provozu závodu. Znáš to, dolízají sem a špitají, říkají si o intimní části oděvu. Mohla bych si to zkusit, Hatchi? A než jim v tom člověk stačí zabránit, už jsou v kabince a záclonku nechají roztaženou. Všecky tyhlety intimní věci. Kroutí se a natahují tohleto a tamhleto. Není to moc těsné, pane Hatchi? Ten cyklík je v pořádku?

Carter — Tak to už stačí. Radši už zaklapni a pěkně pojď se mnou, no, pojď.

/Opatrně se blíží k Hatchovi, ten mu uskočí a běží ven z obchodu. Když jde kolem Tilehousové, ukáže na ni. Sedí v bezvědomí na židli/

Hatch — /na odchodu/ A ta je nejhorší. Záclonku nechá roztaženou a zrcadlo obrátí - ta nestydatost - aby člověk viděl tu temnotu vespod.

/Vyjde ven. Zvonek se rozcinká. Paní Rafiová vezme kus látky z krejčovské panny a omotá si ji kolem zápěstí. Přitom mluví s Carterem - je vystrašená a rozzlobená/

Rafiová — Já tedy nevím, co jste to tady spolu pekli. To nemáte vůbec žádnou úctu k veřejnému mínění?

Carter — Ano, mlostivá.

Rafiová — Vaše manželky a vaše děti aby se kolik let bály podívat lidem do očí. A co vaši nadřízení? Ti jistě z těchhle výstřelků taky nebudou mít radost, co?

Carter — Ano, mlostivá. Prosím vás, neříkejte už nic, mlostivá.

Rafiová — Dejte mi prst tadyhle na ten uzel.

/Carter drží uzel, Rafiová upevňuje látku na zápěstí/

Udělali jste ostudu celému městu. Co tomu řeknou ve Forebeachi?

Carter — Ano, mlostivá.

Rafiová — Děkuju. Teď to půjdu oznámit veliteli policie. Jelikož je teprve poledne, předpokládám, že bude ještě v posteli. Tedy jestli je tak svědomitý jako ostatní v tomto městě. Člověk už aby se pomalu bál obrátit se na představitele zákona. V anarchii, jaká zde panuje, by nakonec sám mohl skončit za mřížemi. Postarejte se o mou společnici - další voják spící na stráži.

/Odejde. Zvonek zacinká. Carter tiše přistoupí k Tilehousové/

Carter — Paní Tilehousová. Milostivá.

Tilehousová — /vyskočí/ Pomoc! Vrhá se na mě surový chlap!

Carter — Paní Rafiová mi řekla, abych vám vyřídil...

Tilehousová — Luisa je mrtvá! Jaká byla její poslední slova? Za všechno se mi omluvila! Odpouštím jí! Nechovám k ní žádnou zášť, jakkoliv by byla oprávněná...

Carter — Ne, ne. Vona šla jen pro policajta.

Tilehousová — Díky Bohu! Město je zachráněno! Jsme spaseni!

Carter — Mám prej vás vodvíst domů.

Tilehousová — Ach, děkuji vám, Cartře. Já bych tam snad bez pomoci ani nedošla. Budete mi muset poskytnout rámě - tedy alespoň v ústraní. /Uvidí na pultu nůžky/ Áá! Vrahovy nůžky.

Carter — Dívejte se na druhou stranu, milospani.

Tilehousová — Ano. Po tomhle budu Gomoru považovat za poklidné venkovské lázně.

/Carter odvede Tilehousovou. Zvonek zacinká. Zezadu se okamžitě vynoří Hollarcut. Tiše volá/

Hollarcut — Pane Hatch... Kde se skováváte, pane Hatch? ... Dám vám na vokno do dvorka kus chleba se sejrem a flašku slazenýho čaje... A ne abyste někudy běhal bez kabátu...

OPONA

SESTÁ SCÉNA

Břeh. Před oponou. Jeviště je prázdné, jen vzadu leží lidské tělo. Má na sobě kalhoty, ponožky, tílko a svetr. Boty žádné. Svetr je přetažen přes hlavu, paže jsou zvednuté, zkřížené a ohnuté v loktech, snažily se svetr stáhnout přes hlavu - takže svetr je jako jakási kápě kryjící hlavu, krk, ramena, paže a ruce. Trup je v tmavém tílku. Horní část těla je na břehu, zbytek mimo jeviště, jakoby ve vodě.

/Objeví se Róza. Dívá se před sebe na někoho, kdo šel před ní/

Róza /volá před sebe/ Musím si sednout. /Sedne si/

/Ze směru, jímž Róza volala, přijde Willy/

Willy Není vám něco?

Róza Ne. Jen si tu na chvíli sednu. Vraťte se.

Willy To vás tu mám nechat samotnou?

Róza Ano.

Willy /přikývne, pauzička/ To bych nerad. Od té doby, co se utopil, jste tady nebyla.

Róza /nepřítomně/ Uvidíme se doma.

Willy Tak dobře.

/Pauza. Willy se nehýbá/

Róza Tohleto nesmyslné vyšetřování.

Willy Proč?

/Pauza/

Róza Koroner řekne, že je mu to líto, a oznámí, proč umřel. Proč? To by se zrovna tak dobře

mohlo vyšetřovat, proč se někdo narodil. Mě se všichni bojí. Dotkla se mě smrt. Vás možná taky. Vidím to na nich, když přijdou kondolovat. Dívají se na mě, jako bych byla nějaké nebezpečné zvíře, které musejí pohladit...

Willy — Říká se, že člověk hrozně brzy zapomene, jak vypadali. Přijde to jako šok. Ale hlas je těžké zapomenout. Najednou ho uslyšíte třeba po dvaceti letech.

Róza — Vlastně chodí, protože chtějí uklidnit a povzbudit. Musím najít kousek své vlastní bolesti, abych se s nimi mohla podělit. Dát jim ochutnat. Tak vědí, že když to vydržím já, vydrží to oni taky, až to přijde. Co řekl naposled?

Willy — Něco o počasí - myslím. Věděl o plachetnicích víc než já. Ale oba jsme věděli, že je chyba být venku. Chtěl se sem dostat rychle. Kvůli vám. Snad chtěl něco ukázat. Myslím dokázat. /Pokrčí rameny/ Říkal jsem mu: "Pojeď zpátky." Pořád jsem se ho ptal: "Jak blízko je země? Můžeme se někde blíž schovat?" Neodpověděl mi. Jen dřel dál. Tahal lana. A vyléval vodu kbelíkem. Věděl, že jsme udělali chybu. Bylo to nebezpečné být tam venku.

Róza — A co říkal?

Willy — Nic. Pak se člun převrhl. Viděl jsem, jak se dno vynořuje z vody. Vypadalo to odporně. Bylo mokré a najednou takové hladké v tom strašném zmatku. Řval jsem, ale neslyšel jsem ho. Byl pryč. /Pauza. Sedne si vedle Rózy/ Milovala jste ho... hodně?

Róza — Cože?

Willy — Já jen že on si snad nebyl moc jistý. Chci říct tím, co jste k němu cítila. Co cítil on, bylo jasné.

Róza — Proč mi to říkáte?

Willy — Jako by se něčeho bál. Bylo to pro něj nepřirozené. Byl si vždycky ve všem jistý, pevný. Připadá mi hrozné, že se vůbec mohl bát... Myslím, že to by ho bývalo zničilo. Hrdinův strach.

Róza — Strach?

Willy — Vyrostli jste spolu. Vaše tetička chtěla, abyste se vzali. Všichni věděli, že k tomu dojde. Všecko to bylo moc snadné. Bál se, že jednoho dne poznáte někoho jiného - třeba i slabšího - a že vás ztratí. Hrdina se musí bát slabších lidí.

Róza — Proč?

Willy — Nikdy o vás nemluvil. Jedinou fotografii neukázal, nic. Nevěděl jsem, jak vypadáte. Někdy řekl, že vám třeba napsal, nebo že jste někde byli. Já jsem si samozřejmě o vás udělal svůj vlastní obrázek.

Róza — Jak dlouho jste ho znal?

Willy — Sedm let. Je mi jedenadvacet. Byli jsme stejně staří.

/Ticho/

Róza — Kdybych ho viděla umřít, bylo by lehčí na něj zapomenout. Takhle ho vidím před sebou, jak dře a mlčí. Mokrý na kůži. A hřmící moře. Ale nevidím ho, jak umírá. /Pauza/ Byl velice krásný. Měl tmavé oči. Já na něj myslím jako na oheň.

Willy — Proč?

Róza — Plamen, co neuhasíná. Viděla jsem ho hořet v moři.

Willy — Jak to?

Róza — Když jsme byli mladí, dělali jsme si na břehu ohýnky. V noci. Oheň mu svítil do obličeje. Viděla jsem, jak se odráží v moři. Tančil, protože plameny i voda se pohybovaly.

Willy — Máte pocit něčeho nesprávného?

Róza — Myslíte jako pocit viny?

Willy — Ano. Když někdo umře, lidi občas...

Róza — Ne. Vždycky jsem s ním byla šťastná. Vždycky jsme na sebe byli hodní. Nebylo v tom nic nízkého a sobeckého. Připadalo mi to naprosto dokonalé. Teď už nemám pro co žít. Není se na co těšit. Život je prázdný a nemá smysl. Nevím, co budu dělat. Nedovedu si vymyslet nic, aby mi utekl alespoň jediný den. A přece mám většinu života před sebou. Nemám ponětí, jak se tím protluču. On byl jediný, kdo by mě teď dokázal pochopit.

Willy — Já vás chápu - trochu.

Róza — Ano, jenže co mi na tom záleží?

Willy — Všem lidem na sobě navzájem záleží.

Róza — To ovšem není pravda.

Willy — Ne.

/Ticho/

Róza — Ztratit ho - já to nesnesu. Já myslím, že bez něho nebudu moct žít.

Willy — Řekl bych, že láska může být hrozné neštěstí. A naděje bývá někdy pyšná a ctižádostivá. Když se ztratím ve tmě, zavřu oči a šátrám kupředu, hledám cestu jako zvíře; nedat se vést nějakým vzdáleným světlem.

Róza — Jak můžete unikat před sebou samým nebo před tím, co se vám stalo, nebo před bu-

doucností? Je to hloupá otázka. Tady venku, kde umřel, je to lepší. Doma je pořád takové práce. A všecko se to musí udělat hned. Jak před tím můžu uniknout? A netrhnou se tam dveře. - Proč? Co na tom komu záleží?

Willy — Když se podíváte na život zblízka, je k nevydržení. Co lidi trpí, co si navzájem dělají, jak se nenávidí, všecko dobré se podsekne a pošlape, nevinní a oběti jsou jak psi, když vyhrabávají myš z díry nebo jako sova, když hladoví ve městě k smrti. Je to všechno k nevydržení, ale právě v tom musíte najít sílu. Kde jinde?

Róza — Sova, když hladoví ve městě.

Willy — K smrti. Ano. Ať se obrátíte kam chcete. Takže byste se nikdy neměla odvracet. Když to uděláte, ztratíte všechno. Vraťte se, podívejte se rovnou do ohně. Poslouchejte, jak vyjí plameny. Všechno ostatní je lež.

Róza — Je to spravedlivé. A je to rozumné.

/Willy vstane a dívá se dozadu/

Copak?

Willy — Je tady, na břehu. Tamhle.

/Róza a Willy jdou k tělu/

Róza — Proč vypadá tak divně?

Willy — Chtěl si stáhnout svetr přes hlavu. Aby mohl plavat.

Róza — Utopil se.

Willy — Ano.

/Chvíli se na něj dívají mlčky/

Róza — Je to on?

Willy — Ano. Poznám ho podle šatů. Dojděte pro pana Evense. Já tady u něho počkám.

Róza — Ano.

/Odběhne. Po chvíli se Willy skloní k tělu/

Willy — Jakpak tě dostanou do té bedny? Jsi mrtvola, budou ti muset zlámat ruce. Jsi tak bezmocný. Rozstříhají ti šaty a složí tě jako loutku. Copak máš teď asi na tváři? Je klidná, nebo nateklá vodou, nebo poškrábaná?

/Zpovzdálí se ozve jakýsi zvuk. Vysoké, neartikulované, zpěvavé zvuky, vytí, šílenství. Willy se podívá na něco mimo jeviště. Rychle seběhne na kraj jeviště a skrčí se, aby nebyl vidět. Zvuk se blíží. Willy čeká. Vejde Hatch. V ruce má nůž. Willy se skrčí ještě hlouběji/

Hatch — Další stopy. A pořád někdo s ním. A pořád zpátky na břeh, k moři. Je to silnější než on. A co ho to sem pořád táhne? Posedlost. Musíte ho dostat, pane Hatchi. Ti pitomci všude kolem si myslí, že jim nic nehrozí. Ne, život se vytrácí. Těla jim rozdupávají na písek. Celý tenhle břeh je proud protékající rukama božíma. Rozemílají jim kosti a ty pak propadávají přesýpacími hodinami. Čas běží a nepřítel se blíží. Tiše, Hatchi. Žádný randál. Přestaň kušnit. Jdi za svou obětí. /Udělá několik kroků k tělu. Zastaví se a rozhlédne se/ Pan Carson si usnul na pláži. A kdepak má hlavu? V rukou. To je ono. Ta jistota. Drzost! On si spí a čeká, až jeho přátelé vystoupí z moře. Tak tohle je to tiché místečko, kde se ty příšery mořské rozmnožují a dovádějí a vyhřívají se na slunci. Pane Hatchi, máte ho. Opatrně. /Plíží se k tělu. Nůž v ruce/ Jediný zvuk a je pryč... /Dojde k tělu. Vrhne se na ně a v zuřivosti do něho začne bodat/ Zabít! Zabít! Zabít! Konečně! Co je tohle? Voda! Podívejte, voda! Voda, ne krev? /Bodá/ Zabít!

Zabít! /Přestane/ A zase voda? /Bodá/ Bestie hnusná!

Willy — /pro sebe/ Jen do něj. Tohle je nevinná vražda.

Hatch — Žádná krev. Samá voda. Jak mám vědět, že je po něm? Už, už! /Bodá/ Takhle, to ti bude stačit. Rozpárat mu krk! Rozervat! Rozsekat! Roztrhat! Rozdrásat! /Přestane bodat. Drmolí si/ Pořád žádná krev! Koho by to napadlo? Přece taky umírají? Co by sem lezli, proč by vůbec něco dělali, kdyby neměli strach ze smrti? Jasně. Jejich svět umírá a oni umřou, když tam zůstanou - oni to vědí, vědí to! Samozřejmě že umírají! Jasně, počkáme si a uvidíme, jestli ho pohřbí. Když něco ještě žije, tak se to nedá pohřbít. /Podívá se mimo jeviště/ Schovejte se, pane Hatchi. Jdou po vás.

/Hatch vyběhne. Willy sedí obrácen zády k tělu. Přiběhne Róza s Evensem. Evens nese složenou deku/

Róza — Viděli jsme Hatche.

Evens — Hledá ho celé město.

Róza — Není vám nic?

Willy — Ne. /Evensovi/ Tělo je tamhle.

/Evens se dívá za Hatchem. Pak jde k tělu/

Róza — On je pobodaný. Podívejte. Šaty. Ruce.

Willy — Hatch. Šel po něm s nožem.

Róza — To je strašné.

Willy — Myslel, že jsem to já.

Róza — To je strašné. To je strašné.

Willy — Proč?

Róza — Udělat něco takového mrtvému.

Willy — To nechápu. Co na tom záleží? Mrtvému neublížíte. Jak můžete znesvětit prach? /Pokrčí rameny/ Prostě mrtvá návnada na šílence.

Róza — Ale když mi to připadá tak zběsilé.

/Evens tělo přikryje starou dekou. Je světle zelená, nebo zašle, špinavě bílá. Rozloží ji celou a nezahrne ji po stranách. Tělo vytváří uprostřed jakýsi hrb/

Evens — /Róze/ Dojděte do města pro povoz. A nenápadně, nebo se přihrnou čumilové. Ty tu nemůžeme potřebovat. My tady budeme hlídat.

Róza — Ano.

/Odejde. Evens a Willy stojí opodál. Dívají se poloprofilem do pozadí a mlčky čekají. Vzadu leží tělo/

TMA

SEDMÁ SCÉNA

Opona se zvedne a objeví se vrchol skály; jasné, větrné, slunné dopoledne. Na skále stojí pianino. Když se na ně hraje, je zvuk dutý a roztříštěný. Před pianinem židle. Mafanwy a Jilly jsou samy. Chystají na pianinu noty. Na zemi nedaleko pianina leží kus zelené nebo zašle, špinavě bílé látky asi jako prostěradlo.

Mafanwy — To je ale vítr.

Jilly — Až já umřu, nechám se vynést sem na skály.

Mafanwy — Jak tě může něco takového vůbec napadnout?

Jilly — /dívá se mimo/ Už jdou. Proč nehraješ?

Mafanwy — Paní Rafiová si přeje vstoupit v tichu.

Jilly — /se dívá mimo jeviště/ Ta je ale skvělá, co? Podívej se, jak drží tu urnu. Ta je ale malá, co?

Mafanwy — No to je ovšem ostudné.

Jilly — Ale copak, Fanny?

Mafanwy — Přivedli taky pana Evense.

Jilly — Jé, který to je?

Mafanwy — Je ještě horší než žebrák. Luisa to dělá jen proto, aby lidi podráždila.

Jilly — No, tak takhle tedy vypadá? Propánakrále. Já si radši stoupnu těsně vedle tebe. Mám ti úplně strach. To je ale hloupé, viď? A všecko, co se povídá - je to pravda?

Mafanwy — Já neposlouchám, co se povídá.

Jilly — Holky říkaly, že když v noci jdeš kolem toho jeho domku...

Mafanwy /ostře/ Pssst! Co je to s tebou? Úplně jsi zrudla na krku.

Jilly Propánakrále!

/Mafanwy a Jilly stojí se skloněnou hlavou. Ruce zkřížené v klíně. Vejde průvod. Rafiová, Tilehousová, Róza, Rachel, Willy, Evens, farář, Carter, Thompson a další dámy a pánové. Rafiová nese malou urnu. Dva muži nesou městskou zástavu. Je to červený pás natažený mezi dvěma žerděmi, bohatě vyšívaný zlatě zbarveným drátkem a hedvábím. Všichni zaujmou svá místa beze slova/

Farář /tiše a účastně/ Tady budete mít spíš pohodlí, paní Rafiová. Budete přece jen trochu chráněná před vichrem.

/Rafiová jde beze slova na své místo. Každý si stoupne co nejpohodlněji a zůstane stát/

Mé drahé ovečky, moji drazí, milovaní přátelé. Tohoto drahého zesnulého sluhu božího jsme již poručili do laskavé péče jeho Otce v souladu s obřady naší matky církve. My, jeho přátelé, vzpomínáme dnes, kdy se chystáme rozptýlit jeho popel na této oblíbené vyhlídce, věrného občana našeho města, jenž nás předešel na oné velké cestě, jež vede k Bohu, k onomu domovu, v němž panuje věčný mír. A tak jsme se shromáždili, abychom mu dali svá poslední pozemská na shledanou. Pomodleme se nyní, každý v tichosti srdce svého.

/Všichni skloní hlavu a sepnou ruce. Chvíle ticha/

Amen.

Všichni Amen.

Farář — Uslyšel jsem hlas nebeský, jenž mi pravil: piš. Šťastní budou mrtví, neboť odpočinou od strádání svého. První píseň ze zpěvníku, prosím, slečno Priceová, děkuji. Strana...

/Někteří si otevřou zpěvníky, ostatní znají slova zpaměti. Při zpěvu se rozvine soupeření o nejnáročnější hlasové kudrlinky mezi Rafiovou a Tilehousovou. Tilehousová si začíná vést operně. Mafanwy vydupává správný rytmus/

Všichni

Ó věčný otče, síly pln,
jenž krotíš hrůzovládu vln,
jenž kol přívalu mořských vod
vystavěls pevný břehů plot,
ó vyslyš prosebný náš hlas
za ty, jimž moře hrozí zas.

Všespasitelné slovo tvé
vyslechly vlny zkrocené,
jenžs kráčel nad hlubinou vod,
klid zasel v zuřící ten rod,
ó vyslyš prosebný náš hlas
za ty, jimž moře hrozí zas.

Všichni — Amen.

Tilehousová — A-a-a-a-ameeeeeeeeeen.

Rafiová — A-a-a-a-men.

Farář — Za Colina hovoří jeho dobrota. Nehodlám poskvrnit onen zvuk svými pošetilými slovy. Nemohu se však zdržet, abych se s vámi nepodělil o jeden zážitek. Včera jsem zašel za velitelem dělostřelecké baterie ve Forebeachi a dotázal jsem se jej, zda by na oněch několik krátkých okamžiků, našeho dnešního obřadu na tomto místě mohla jeho děla ztichnout. Bez mého nabádání onen dobrý muž pozvedl svůj vojácký hlas a pravil: "Ano. Pan Bentham byl dobrý člověk, padre. Před Všemohoucího

vstoupí s čistým rejstříkem. Je předurčen k vysoké hodnosti v nebeských kůrech. Kéž bych jej býval mohl čítat mezi své vlastní důstojnictvo." A s tím, přátelé, pozvedl sklenku sherry k přípitku a zapěl první tři verše státní hymny...

/V dáli se rozehřmí dělostřelecká baterie. Trapné ticho/

Slečno Priceová, snad abychom raději pokročili k další písni.

/Začnou zpívat píseň podle stého biblického žalmu. Tilehousová opět píseň zdržuje svými kudrlinkami. Rafiová se na ni zuřivě mračí a podvědomě vyťukává rytmus do urny/

Všichni

Vší země obyvatelé,
zpívejte Bohu nadějně,
mu služte v bázni duše své,
před něj předstupte pokojně.

Jeť milostivý on váš král,
již s radostí na jeho dvůr,
a jeho jméno každý chval,
již andělský tam vítá kůr.

/Tilehousová začne pět "Amen". Mafanwy ji však nedoprovází. Tilehousová se zarazí. Během zpěvu poodešel farář do pozadí na kraj útesu. Kanonáda přestala/

Farář

Poroučíme toto tělo vzduchu nad hlubokými vodami; aby se obrátilo vniveč; a hledíme vstříc znovuvzkříšení tohoto těla, až moře bude vydávati své mrtvé. Amen.

Všichni

Amen.

Farář

Domnívám se, že jste si připravila několik slov, paní Rafiová. /Rafiová postoupí k okraji útesu. Urnu má stále v rukou/ Ne moc blízko ke kraji, má drahá paní.

Rafiová — Nebojte se, důstojný pane.

/Rafiová se obrátí ke shromáždění a začne recitovat. Svá slova doprovází jakousi pantomimou, výsledný efekt připomíná vesnického kováře z Longfellowovy básně. Zároveň začne Tilehousová prohledávat svou velkou kabelku. To, co hledá, není s to najít. Hovoří sama k sobě, laskavým, trpělivým, nabádavým hlasem, tišeji než Rafiová, přece však dost hlasitě, aby ji bylo slyšet, zvláště v dramatických pauzách Rafiové/

Tilehousová — Vonné soli. Vonné soli. Propánakráte, kdepak já vás jenom mám? Že bych vás byla nechala ve svém košíčku? A v té tísni jsem snad náhodou dokonce mohla zapomenout i otevřené víčko. To je neštěstí, je to tak prchavá směs...

Rafiová — Jak prach a popel všichni jsou
když kstáru chromí domů jdou.

/Reaguje na náhlý nápad/

Teď jeho popel vrhnu v moře kleté
a vlny ztichnou, kouzlem pozakleté
a do vody, z níž ve tmě jen se páří,

/Dramaticky udělá několik tápavých kroků ke kraji útesu. Diváci zalapají po dechu/

ten popel padá a jak světlo září!
Tam bude plout po věky, které jdou,
na domov svítit sladkou vzpomínkou!

/Odšroubuje víko urny/

Lidé, již krátkým životem zde míjí,

/dramaticky zírá do urny, jako by v ní cosi objevila/

jsou démant, leštěn prací, v níž zde žijí!
Oheň dohořel! Ne popel, temné stíny!
Jen démant ze smrtelné této hlíny!

/Z urny vyrve pěst plnou popela a vítězoslavně ji pozvedne nad hlavu. Diváci zalapají po dechu/

Tilehousová — Anebo že bych je snad bývala půjčila kuchařce?

Rafiová — Již vzhůru, prachu, na křídlech svých vzlétni!
Povstaň, bledý duchu! Poslyš! Anděl - -
Paní Tilehousová nechtěla byste jít třeba napřed a začít dělat chlebíčky na svačinu?

Tilehousová — Prosím?

Rafiová — Chci vám jen ušetřit váš malý záchvatek.

Tilehousová — Luiso! Jak můžeš! Nemohu za to, že mne mé city nutí používat vonných solí.

Rafiová — City!

Farář — Dámy, modleme se.

Rafipvá — Je tohle snad nějaká soutěž v citech?

Tilehousová — To ty nemůžeš pochopit, Luiso. Nikdo jiný než ty pochopitelně city nemá.

Rafiová — Většina lidí by asi nejspíš řekla, že je to soutěž v hysterii. Mně připadá, že je to dosti blízké duševní chorobě!

Farář — Otče náš, jenž jsi...

Rafiová — Prosím vás, nechte toho, důstojný pane!
/Jde k Tilehousové. Ještě pořád má v hrsti popel. Když jde kolem Jilly, podá jí ho/
Podrž to na chvíli.

Jilly — Áááá! /Propukne v slzy/

Rafiová — /Tilehousové/ Záměrně jsi tenhle obřad zničila. /Pozvedne urnu/ Jaké já teď budu

mít vzpomínky na toho chudáka mrtvého chlapce? Tvoje nesmyslné prozpěvování. Tvoje nesmyslné histriónství. Ale já vím, co za tím vězí, milostivá. /Vrátí se na své místo/ To všecko proto, že nedostala roli v naší hře.

/Evens jde pomoci Jilly. Položí jí ruku na rameno/

Evens — Dovolíte, děvenko?

/Jilly se otočí a uvidí ho. Zaječí. Evens se pokouší vzít ji za ruku/

Ale vždyť já vám chci pomoct...

Jilly — Bestie! Bestie! /Omdlí a popel upustí na zem/

Tilehousová — Podívej se na chudinku děvče. Další tvoje oběť.

Farář — Slečno Priceová, další píseň!

/Mafanwy začne hrát "Věčný otče". Pak přejde na jinou píseň, "Všichni lidé". Zmatena přestane a rozpláče se. Tilehousová se snaží smést popel do kapesníčku/

Rafiová — Jen se v tom bahněte, paní Tilehousová. Jen se na ni podívejte. Chamtivec! Celou dobu nechtěla nic jiného. Chce ho rozptýlit sama. Prosím, klidně. Já to dělat nebudu.

Tilehousová — Tohle ti nikdy neodpustím. Tentokrát jste zašla příliš daleko, vážená paní.

/Vejde Hatch/

Hatch — Je po něm! Je po něm! Prvního máme z krku!

Farář — Ďábel přišel!

Hatch — Zahrabte ho do díry na rozcestí.

/Potácí se kolem, ostatní se ho snaží chytit/

Hoďte ho do nehašeného vápna. Je pro něj místo u vězeňské zdi. Pod tím trávníčkem, co tam kat pěstuje kytičky do královského paláce.

Rafiová — Hrubiáne, to nemáte úctu k mrtvým?

Tilehousová — Anarchisto!

Hatch — Čarodějnice! Fuchtle!

Rafiová — Zmlkněte před lepšími lidmi!

/Hatch zaútočí na Rafiovou a Tilehousovou. Vběhne Hollarcut/

Hatch — Shoď je ze skály, Billy! Šup s nima dolů, se sviněma!

/Rachel začne bít Hollarcuta stočenými notami. Dámy obklopí Hollarcuta a Hatcha a bijí je. Farář poklekne/

Farář — Strana sedmdesát osm v modlitebních knížkách. Modlitba v čas války a nepokoje. Spas a ochraň nás, překaž jejich záměry...

Rafiová — /háže na Hatche plné hrsti prachu/ To nemáte úctu k mrtvým?

Hatch — Billy, zachraň mě!

Hollarcut — Pane Hatchi, pomoc!

Carter — Já tě dám! Já tě ukážu! Já je natluču do příštího tejdna, paní Rafiová.

Hatch — /rozepne náruč/ Odveďte mě k mému konci. Mé dílo je dokonáno.

/Najednou se ocitne před Willym. Willy zrovna bere od Rafiové prázdnou urnu. Drží ji nešikovně vzhůru

nohama. Zírá na Hatche. Ticho se šíří/

On žije? /Natáhne trochu ruku, aby si na Willyho sáhl/ On žije? /Rozpláče se/ Ne. Ne. Ne. Ne. On ještě pořád žije. /Padne na kolena a na ruce/

Willy — Sáhněte si na mě. Já vám neublížím. Tady vám nikdo neublíží.

Hallarcut — Pane Hatch... Neplačte. Je to tak lepší. /Jde k Hatchovi a skloní se k němu/ Tak přestaňte... /Podívá se na ostatní/ Proč todle panu Hatchovi děláte? Dyť vám nic neudělal.

Rafiová — Nic neudělal? Uvědomujete si vůbec, co říkáte?

Hollarcut — Jen vám na chvilku zarazil ty vaše kecy. Ani to ne. To už by muselo bejt, aby jí dokázal někdo zavřít hubu. No, co vám takoví jako von kdy udělali, co? Teď se na něj podívejte, jesli to dokážete.

Tilehousová — Poranil paní Rafiovou na ruce.

Hollarcut — Na jedno škrábnutí neumře. To má k smrti blíž, pokaždý když si strká do palice jehlici na klobouk.

Farář — Hollarcute, ztroskotal jsem. Týden po týdnu jsem se po tvém boku lopotil v nedělní škole. Hodiny a hodiny jsem se potýkal s tvou duší. Bojoval jsem s tvým rozumem, s tvou myslí, abych do ní vnesl jakýs takýs řád. To jsi nepochopil ani slovo?

Hollarcut — Ne.

Farář — Hm. Promiňte mi, prosím, musím se jít přihotovit. Čas velké šelmy nemůže být daleko.

/Odejde. Rafiová za ním křičí/

Rafiová — Důstojný pane, pamatujte si, že nevyzpytatelné jsou cesty Páně. Je pryč, chudák. /Hollarcutovi/ Hubo nevymáchaná! Copak nevíte, že je vaše povinnost se o něj postarat? Vždyť je slabší než vy!

/Mafanwy poskakuje kolem Rafiové se šálem/

Mafanwy — Ježiš, paní Rafiová, mě to tak mrzí, tolik jste se snažila, aby to dneska všecko bylo co nejhezčí.

Rafiová — Cartře, odveďte Hatche na strážnici, ať ho tam zavřou.

/Carter a Thompson Hatche drží/

Hatch — /se bojí/ Já nevím, jestli jste všichni duchové, nebo jestli máte ještě čas se zachránit. /Volá sám k sobě/ Já nic nechápu. Snažil jsem se vás zachránit před vaší hloupostí a sobectvím... /Pláče/ A teď sem místo mě přijde někdo jiný a vám už nikdo nepomůže... vám už není pomoci...

/Carter a Thompson ho odvedou/

Rafiová — Fanny, přestaň se tu motat a vezmi si ten šál. Když dostaneš rýmu, chováš se, jako bys vzala na svá bedra hříchy všeho světa a my ostatní bychom ti za to měli být vděční. Budeš počestně a hrdě popotahovat půl roku.

Mafanwy — /se v slzách odvrátí/ Jak můžete být tak krutá. /Začne sbírat roztroušené noty/

Rafiová — /oznamuje/ Vážené dámy, věnujte mi pozornost. Domnívám se, že mohu říci, že všechno dneska probíhalo velice dobře, dokud nepřišel pan Hatch s tím svým šílenstvím. Naše chování bylo, jako obvykle, vzorem celému městu.

Dámy — Ano.

Rafiová — Není pochyb, že některé z nás se daly pohnout vysokým citovým obsahem našeho obřadu...

Tilehousová — Ano, to je výstižné.

Rafiová — ... ale to se sluší a patří.

/Souhlasné mumlání/

Dokonce to prokazuje hloubku našich citů.

/Několik dam zatleská/

Už o tom nebudeme mluvit. Nikdo z nás. Byla ovšem smůla, že nám vítr poněkud rozfoukal některé předměty... /vezme si od Willyho urnu/... ale to se na takových otevřených a nechráněných místech dá čekat. /Podá urnu Evensovi/ Pane Evensi, postarejte se prosím laskavě, aby se vrátila do mé pracovny. Mohl byste mi třeba pomoci najít pro ni vhodný výklenek. Naše dílo je dokonáno... /oprašuje se/... a můžeme s jistotou prohlásit, že popel byl rozptýlen dostatečně. Kde je Róza?

/Všichni se rozhlížejí. Je pryč/

Tilehousová — Stane se něco hrozného. Já to vím. Něco se kolem mne mihlo ve vzduchu.

Rafiová — Nesmysl, Jessiko. Róza je rozumné děvče. Odešla, aby měla na chvíli klid od tohohle blázince. Hollarcute, myslíte, že jste s to dojít klidně a tiše do města a zachovat alespoň jisté vnější dekorum?

Hollarcut — Už nebudu tak pitomej, abyste mi mohli pověsit něco na krk, to ne, jestli jste to myslela tak.

Rafiová — Příští dva měsíce můžete chodit každý večer pracovat - tvrdě pracovat - kě mně na zahradu. Čeká vás tam spousta zvláště tvrdé práce s rýčem. Jinak bych se s touto záležitostí musela obrátit na místní úřady. Tak co?

Hollarcut /reptavě/ No tak asi ten rejč, no.

Rafiová To jsem ráda, že vám zbylo v hlavě alespoň trochu zdravého rozumu. Budu mít za to, že vás Hatch svedl na scestí - což je docela snadné. Hlaste se u mě u zadního vchodu zítra přesně v půl šesté.

Hollarcut Ráno nebo večer?

Rafiová Ráno i večer.

/Hollarcut odchází a přitom si reptá pod vousy/

Dámy, můžete jít.

Rachel Ale nepotřebujete...

Tilehousová Ani za nic, má drahá. Nenechám tě tady bez ochrany...

Rafiová Nic se ti nestane, Jessiko. Carter nenechá Hatche utéct.

/Dámy i ostatní odcházejí. Rafiová zůstane sama s Willym. Je u rampy, Willy je vzadu. Před pianinem stojí ještě pořád prázdná židle na stejném místě jako předtím/

Přineste mi tu židli, Willy.

/Willy přinese židli. Postaví ji. Rafiová si na ni sedne. Willy stojí opodál/

Bojím se stáří. Vždycky jsem byla energická ženská. Vychovali mě k tomu. Lidi od člověka jako já čekají, že na ně bude křičet. Že bude komandovat. A když ne, tak jsou zklamaní. Alespoň mají o čem drbat v těch svých hospodách. Když z vás udělají podivína, dávají vám tím najevo jistý obdiv. Někdy si říkám, že jsem v jejich světě jako jakýsi maják. Dávám jim pocit pořádku a

bezpečí. Když se na ně zamračím, ukážu jim cestu do bezpečného přístavu. Už mi tak lezou krkem. Už mi tak leze krkem dělat jim v tom jejich maličkém světě kašpárka. Nic jiného se mi nenaskytlo. Kdybych byla katolička... /rozhlédne se/... je to dobré, farář už je pryč... tak by ze mě byla abatyše. Pouštěla bych hrůzu na jeptišky. Strašně by se jim to líbilo. Jako žít v sousedství ďábla. Jenže naše staroslavná víra mi ani tuhle útěchu neposkytla. Jistě, mám svá ochotnická představení... /rozhlédne se jako předtím/... ano, dámy už jsou taky pryč... to víte, žádná z nich neumí hrát. Kdepak, všude kolem mě je samá prostřednost. Planoucí pochodeň - a žádná cesta, na kterou by mohla svítit... Zestárnu a budu na ně křičet z pojízdného křesla. A na to oni čekají. Pak mi to všecko vrátí, celá ta léta, co jsem je komandovala. Zavezou vás kam chtějí. "Vemte mě tamhle." "Tam jste byla včera, dneska chcete na druhou stranu." "Vemte mě k moři. Chci vidět vodu." "Nechcete vidět vodu. U moře jste byla včera. Vítr vám nedělá dobře na hlavu. Jestli nebudete hodná a dostanete rýmu, strčíme vás do postele. A tentokrát už tam zůstanete." Lišky. Jessika by mi patrně vrážela zápalky pod nehty. Budu se muset postarat, aby dostala nějakou penzičku. Patří k těm dámám, co mají umřít samy v nějakém malém pokojíku. Přestanete křičet. Zavřete oči a po ošklivém obličeji vám tečou slzy a vy si je ani nemůžete otřít - protože vám nedají kapesník. "Nedávej jí ho. Rozčilí se a zase ho rozerve na cucky." Tak to vidíte: stará, ošklivá, ubrečená, špinavá, strkají vás na vozíčku a vyhrožují vám. Nemůžu je mít ráda. Jak bych mohla? Ale je to strašný stav, když se v něm blížíte sklonku vlastního života: bez lásky. Stálo vůbec něco za to? Ne. Já jsem svůj život zahodila. /Všimne si někoho mimo jeviště/ Pojďte. Jsou pryč.

/Vejde Róza. Klidně jde k Rafiové a Willymu/

Rafiová — Odejdi odtud, Rózo. Nesmíš tady zůstat a vzít si advokáta nebo doktora nebo faráře. Tady nebudeš moct dýchat.

Róza — Kam mám jít?

Rafiová — Colin by tě býval taky odvedl. Ten by se v téhle díře nikdy neusadil. Kdepak. Jenže teď už ho mají. Ten už je tady na těch útesech navždy. Duch v moři. Dokud i to nezajde... dokonce i moře musí jednou zajít. Dokonce i duchové. Haha. Willy, vemte si ji vy.

Willy — Půjde se mnou?

Rafiová — Jestli má všech pět pohromadě.

Róza — /Rafiové/ Ty jsi neodešla.

Rafiová — Ne. /Vstane/ Zorganizovala jsem pohřební svačinu. Takovéhle maličkosti trochu rozčeří jednotvárnost jejich života. Jestli se neujmu vlády nad jídelnou, propukne tam chaos. Popadnou nože na dorty, usekají se k smrti a čaj budou lít po chlebíčkách. Ale myslet budu na moře a na mrtvého Colina - a jak je svět plný věcí, ke kterým jsem měla vždycky tak daleko. Nechoďte tam - - bude se vám nad tím obracet žaludek. Zůstaňte tady, ať z toho mají šok. Pěkně si podrbou a to jim pomůže přenést se přes ten pohřeb. /Rafiová odejde/

Willy — Není vám nic?

Róza — Ne.

Willy — Odejdeme spolu?

Róza — /klidně/ Vy byste chtěl?

Willy — Ano.

Róza — Hm - jenže já bych ovšem mohla odejít s každým.

Willy — S kým?

Róza — S prvním námořníkem z přístavu. Je mi jedno, jestli si zaneřádím život. Nebo bych mohla do Londýna a najít si místo. Tetička Luisa to měla těžší. Tenkrát se toho asi moc dělat nedalo. Vlastně ne, tomu sama nevěřím. Ona je strašný zbabělec. Nevšiml jste si? Je mnohem bezpečnější zůstat na zahrádce a křičet přes plot. Vůbec vám jí nemusí být líto. Ona je tyran a jenom slabým dělá dobře, když je někdo komanduje. Celé město je plné mrzáků, které po sobě zanechává. A na ty je nejhodnější.

Willy — Já vím.

Róza — /lehce pokrčí rameny/ Kdy pojedete?

Willy — Brzy. Tedy jsem skončil.

Róza — Kdybyste se býval utopil vy, měli jsme už teď s Colinem po svatbě.

Willy — Asi to bylo o vlásek.

Róza — Nezdolaly vás vlny. Nezdolal vás Hatchův nůž. Vzrušuje vás být naživu?

Willy — Mám tě políbit? /Políbí ji v tichu/

Róza — Na místě mrtvého člověka.

Willy — Na mrtvých nezáleží.

Róza — Tím si nejsem tak jistá.

Willy — Tak to jsi jak tvá tetička. Mluvíš, ale odvahu nemáš.

Róza — Podívej, nechali odkryté pianino. Vlhko škodí strunám. /Přikryje pianino zeleným či zašlým, špinavě bílým přehozem/ Tetička sem nakomanduje dva siláky s károu a

oni to odvezou.

/Postaví židli k pianinu. Willy se obrátí a jde/

Kam jdeš?

Willy — Jdu si zaplavat.

Róza — Dnes?

Willy — Ano.

Róza — Do moře?

Willy — Ano.

Róza — Kde máš ručník?

Willy — Nepotřebuju.

Róza — Opravdu půjdeš?

Willy — Ale jo. /Na chviličku se na ni zadívá a pak se znovu otočí a jde/

Róza — Počkej.

/Willy se zastaví/

Půjdu s tebou a ohlídám ti šaty.

/Willy přikývne a vykročí. Róza jde za ním. Jeviště je prázdné, zůstane na něm jen přikryté pianino a prázdná židle/

OPONA

OSMÁ SCÉNA

Břeh moře. Před oponou. Evensova chatrč, jako v třetí scéně. Jasné, čisté ráno, trochu větřík.

/Evens sedí na bedýnce. V ruce má placatou lahvičku whisky, ale nepije. Na další bedýnce dvě placaté lahvičky čaje a šálek. Za chvilku křikne Evens mimo jeviště/

Evens — Už tady očumuješ od rána!

Hollarcut — /mimo/ No a ?

Evens — Na co máš ten klacek?

/Po chvilce Hollarcut vejde. Vypadá unaveně, je neholený. Límec má rozepnutý. Je vyčerpán, ale má energii, kterou mu dodává vztek. V ruce má hůl/

Hollarcut — /bezvýrazně/ Cože, ksindle?

Evens — Přišels mě umlátit, co? Umlátit tím klackem?

Hollarcut — /bezvýrazně/ A jestli jo?

Evens — Neuděláš to.

Hollarcut — /bezvýrazně/ Hm?

Evens — Nejsi na to stavěnej.

Hollarcut — /bezvýrazně/ Ne?

Evens — Teď když je Hatch pod zámkem.

Hollarcut — Přestaň špinit jeho jméno tim svym špinavym rypákem.

Evens — Snad bys nevěřil těm povídačkám, co ti nakukal? Ty věříš, že jezdím na koštěti?

Hollarcut — /bezvýrazně/ A jestli ne?

Evens — Tak pročs mě přišel umlátit tím klackem? /Napije se/

Hollarcut — Kdo může za to, že mu přeskočilo? Proč měl najednou takovejch pitomejch nápadů? Kdo jinej za to může - když ne ty. /Praští holí do bedničky. Hůl se zlomí/

Evens — Možná.

Hollarcut — Vždycky na mě byl slušnej. Kdo jinej se mnou promluvil něco jinýho než dojdi támdle, přines todle, na to nejseš stavěnej, to nedokážeš? Ten se nestyděl povídat si se mnou a poslouchat mě. Ten se mnou nezacházel jako ta čuba stará a vy všichni. Chtěl, abych byl u něho.

Evens — Aha, to jo.

Hollarcut — Já jsem totiž nakonec taky něco platnej. Tobě to možná nejde pod nos, ale většinou jsem jako ty a jsem taky něco platnej. A to von věděl. Takovej blázen zase nebyl. A to je pro dnešek všecko.

Evens — Tak jo, Billy. Ale nedělej žádný hlouposti. Zahoď ten klacek.

Hollarcut — Pane Hollarcut.

Evens — Zahoďte ten klacek, pane Hollarcut.

Hollarcut — Ne. Teď když ho mám, tak se ho budu držet. Abys nezapomněl, že sem tady.

/Vejde Willy/

Willy — Dobrý den. Říkal jsem si, že sem zajdu.

Evens — /kývne hlavou/ Tak vyšetřování skončilo.

Willy — Ano.

Evens — Sepsáno a podepsáno.

Willy — Smrt utonutím.

Evens — Spokojen?

Willy — A koroner se zmínil o lehkomyslných lidech, kteří se vydávají na moře za špatného počasí a ohrožují životy členů pobřežní stráže.

Evens — Kdy jedete?

Willy — Teď. Dobré ráno, Billy. Koukal jsem, že vás paní Rafiová donutila, abyste jí zryl zahradu.

Hollarcut — Pane Hollarcut.

Willy — Aha, tak jo.

Hollarcut — To je dobrý... ty seš Carson, co? Tak hele, mladej, já ti něco povim, co bys měl vědět. Já jí to tam teda reju... /položí si špičku ukazováčku ze strany na nos a zatváří se lišácky/... jenže jestli tam něco poroste...? Sbohem.

/Odejde. Willy si sedne na bedničku/

Evens — Přišel jste mě zabít?

Willy — Ani snad ne.

Evens — On jo.

Willy — A propánakrále. A to máme jako brát vážně?

Evens — /krčí rameny/ Pánbůh ví.

Willy — Snad byste se měl radši nastěhovat zpátky do města. Aspoň na čas.

Evens — To se radši dám utlouct k smrti.

Willy — Ts. Ts.

/Ticho/

Hatch si myslel, že tam nahoře jsou taky lidi. Jiné světy.

Evens — To jsou. Jsou tam nesčetné milióny sluncí, takže tam musí být i jiné planety. Milióny a milióny žijících světů.

Willy — Ale vydávali by se na takovou dálku, aby nás navštívili - i kdyby to dokázali?

Evens — Taky bych řek, že by jim ten výlet nestál za námahu.

Willy — Možná že mají plné ruce práce se zabíjením - zabíjejí jeden druhého, a všecko co jim přijde pod ruku. Ale co když už to tam pobili všecko? Pak by mohli přijít sem, zabít nás. Chci říct, že to by snad byl důvod, proč se sem vydat. Kdyby zoufale potřebovali něco zabíjet. To by jim pak za výlet stál . Takové vesmírné safari. Třeba jsme pro ně jen útočný obtížný hmyz. Co se nebere vážně. Jen pro legraci.

Evens — Ano.

Willy — Myslíte, že se zabíjejí?

Evens — Určitě. Kde je život, tam se zabíjí.

Willy — Ano. Chcete říct, že živé věci jsou takový rostoucí organismus, který se roztahuje po vesmíru a zabíjí a pohlcuje sám sebe.

Evens — Tak nějak.

Willy — Ale tam nahoře, tam venku. Když se podívám nahoru na oblohu, tak tam že věci umírají a krvácejí a sténají?

Evens — No jistě. Hudba sfér.

Willy — Jak vůbec vydržíte žít?

Evens — Budete zas plakat?

Willy — Jak?

Evens — Vlastně nevím. Nevím jak to, že jsem se ještě nezbláznil.

/Ticho/

Willy — Nevím, jestli já to vydržím.

Evens — Nemusíte vydržet dlouho. Léta utíkají hrozně rychle, minut jako by byl člověk ušetřen. Musíte věřit.

Willy — Na co?

Evens — /krčí rameny/ No. /Rozhlíží se kolem dokola/ Nechtěl byste trochu čaje?

Willy — Ne.

Evens — Jen si dejte. Mám ho uvařený. Udělám si vždycky ráno dvě lahve a to mi vydrží na celý den.

Willy — Ne, děkuju.

/Evens vytáhne z bedničky dvě láhve. Jednu otevře a nalije čaj. Nechá ho stát v šálku. Z kapsy vytáhne malou lahvičku whisky a napije se. Lahvičku zase uklidí. Vezme do rukou čaj a hřeje si dlaně. Obě lahve stojí na bedničce vedle něho/

Evens — Já věřím na krysu. Co je to nejhorší, co si dovedete představit? Vesmír je zabydlený věcmi, které zabíjejí, a tak je to odjakživa. Někdy je vesmír těmi vražednými věcmi přecpaný. Nebo aspoň jich jsou v prostoru veliké zásoby. Třeba je to tak zrovna teď. A zase jindy se stane, že všechno pobijou, včetně sebe samých pochopitelně, a pak je vesmír skoro opuštěný. Jenže ne úplně. Někde na nějaké hvězdě se pod

kamenem schová krysa. Bude vyhlížet na tu rozmlácenou poušť a čas od času se vykolíbá a začne se na tom rumišti živit. Rozpláclá, rozlezlá, velikánská krysa - jako tlustá ženská s nákupními taškami, když se žene za autobusem. A pak se zase přimotá zpátky do toho hnízda a vrhne mladé. Protože krysy si staví hnízda. Na to já věřím. A za čas se změní ve věci, co lítají a plavou a lezou a běhají. A jednoho dne se změní v krysaře. Já věřím na krysu, protože v sobě má zárodky krysaře. Věřím na písek a kamení a vodu, protože vítr z nich smíchá špinavé moře a z moře se zrodí živé věci. Já věřím, že vesmír žije. Kypí životem. Lidi si myslí, že jsou bůhvíjak silní a mazaní. Ale kdo dokáže zabít prostor nebo čas nebo prach? Zničí všechno, ale vytvářejí tím jeň látku života. Veškerá zkáza je nakonec zanedbatelná a život se smrti vysměje.

Willy — Takže všecko pokračuje dál a dál. Ale když to nakonec ztroskotá? Když se to vždycky znovu vrátí ke kryse?

Evens — Věřím taky v moudrého krysaře. Ten vydrží žít v minutách i v letech a rozumí hlasu věcí, které zabijí. Utrpení je univerzální jazyk a všechno, co má hlas, je lidské.

Willy — A naděje je poslouchat.

Evens — Ano. Sedíme tady a svět se mění. Až dožijete vy svůj život, bude všecko jiné nebo se to zrovna bude měnit. Náš mozek nebude dost veliký. Tak ho zapojí do větších mozků. Tohohle těla se zbaví. Je moc choulostivé. Nezbytné věci přenesou do nějaké lepší nádoby. Do nerozbitné skleněné lahve na ocelových chůdách. Lidi budou kolem sebe chodit na ulicích a budou si navzájem pozorovat vnitřnosti. Taky už nebude tráva. Proč taky? K čemu je dobrá? Tragédie už nebude. Bez trávy není tragédie, protože ji není na čem hrát. No a bez tragédie

se nemůže nikdo smát, bude jen kázeň a šílenství. Už chápete, proč má Hatch strach? Nebojí se věcí z vesmíru, bojí se nás. To z nás se stávají cizí hosté na tomto světě.

Willy — Možná lepším světě.

Evens — Tak proč ho zamořují bombami a baktériemi a plynem? Žijete v době, kdy se všecko tohle děje a lidi nehnou prstem. Leda tak sedět na zemi a říkat "možná lepším světě".

Willy — Co bych měl dělat? Usadit se tady?

Evens — Ne.

Willy — Říkáte to s takovou jistotou.

Evens — Já jsem troska a hniju na břehu. Mně už není pomoci. Proto žiju tady, abych lidem nepřekážel. Jim by nepomohlo, kdyby žili tady. Každý musíme skončit jinak... Nesmíte starému moudrému bláznovi moc věřit. To, co ví, je důležité a vy umřete bez toho. Ale stejně neví nikdy dost.

Willy — Měl bych zůstat tady ve městě? Dřít? Vydělávat peníze? Stát se starostou?

Evens — Ne. Seberte se a jděte pryč. Tady už žádné odpovědi nenajdete. Jděte pryč a najděte si je. Nevzdávejte se naděje. To je vždycky hloupé. Pravda na vás čeká, je nesmírně netrpělivá, a vy ji najdete. Pamatujte si, tyhle věci jsem vám pověděl, abyste nezoufal. Ale stejně musíte změnit svět.

/Vejde Róza/

Róza — Šla jsem za tebou. Všecko je sbalené. Musíme jít, aby nám neujel vlak. Viděla jsem tě, jak mluvíš? Co jsi říkal?

Willy — Přišel jsem se rozloučit a jsem rád, že jsi...

TMA

Pořadí scén

První	Mořský břeh
Druhá	Obchod
Třetí	Mořský břeh
Čtvrtá	Dům
Pátá	Obchod
Šestá	Mořský břeh
Sedmá	Útes
Osmá	Mořský břeh

Po páté scéně je přestávka

Poznámky o postavách, kostýmech a rekvizitách

Hatchův obchod látkami: Pult se zásuvkami, v jedné zásuvce vzorek modré látky, v další zásuvce dvě krabice rukavic. Na pultu různé zboží, dřevěná pokladna, krejčovská panna s nařasenou látkou, katalog. Dvoje dveře, jedny s fungujícím zámkem a zvonkem. Na regálech látky. Dvě proutěná křesílka. V páté scéně navíc dvě velké role sametu a krejčovské nůžky.

Mořský břeh: Stará chatrč, visací zámek, staré jízdní kolo, prázdná nákupní kabela, něco dřevěných klacků, bedniček atp. vyplavených z moře.

Salón Rafiové: Nábytek vyšší střední vrstvy, kulatý stůl, knihovna. Přehoz s malovanými květinami, výhonky a lístečky, pádlo, slaměný klobouček, texty hry.

Mořský břeh: Tělo v kalhotách, ponožkách, tílku a svetru, všechno tmavé. Svetr je přetažený přes hlavu a paže, které jsou zvednuté a ohnuté v pohybu, svlékajícím svetr.

Útes Pianino a židle. Na pianinu noty, zelený nebo špinavě, zašle bílý přehoz.

Mořský břeh: Totéž jako ve třetí scéně. Navíc dvě cestovní lahve čaje a šálek.

O s o b y

Hatch Ve středních letech, nabriliantinované vlasy, dosti placatý nos. Svítilna, nůž.

Evens Starý, ošlehaný, zarostlý. Napůl plná láhev whisky, složená přikrývka vybledle zelená nebo zašle, špinavě bílá.

Willy Něco přes dvacet. V první scéně: promáčený, šaty a vlasy přilepené k tělu. Sako, ohrnutý límec.

Rafiová Stárnoucí, panovačná. Kabelka, deštník, urna s popelem.

Tilehousová Ve středních letech, skromná, ale odhodlaná. Velká kabelka, kapesník.

Hollarcut Tichý, světlovlasý mládenec. Kus dřeva, klacek.

Thompson Mladší střední léta, prořidlé tmavé vlasy.

Carter Starší střední léta, zavalitější.

Mafanwy Priceová	Něco přes třicet, vlasy v drdolu. Šál.
Rachel	Tlusťoučká, úpravná, schopná.
Farář	Střední věk, ale vypadá mladě. Šedivý letní oblek.
Jilly	Málo do dvaceti, jasné oči i tváře.
Róza	Bledá, unavená.
Davisová	Služka v uniformě.
Dva muži	Městská zástava, červený pás mezi dvěma žerděmi, bohatě vyšívaný zlatými drátky a hedvábím.
Místní občané	Zpěvníky /není nutno/.